

BULUT BİLİŞİM SİSTEMİNDE YER ALAN VERİLERDEN KAYNAKLANAN UYUŞMAZLIKLARDA MİLLETLERARASI YETKİLİ MAHKEMENİN TESPİTİ MESELESİ

THE ISSUE OF DETERMINATION OF THE INTERNATIONAL JURISDICTION IN DISPUTES ARISING FROM DATA IN CLOUD COMPUTING SYSTEM

Elif Hande ALTINTAŞ AÇIKGÖZ*

Öz

Günümüzde dijitalleşme ve veri kullanımının artışıyla birlikte bulut bilişim kullanımı da artmıştır. Buna bağlı olarak kişilik hakkı, kişisel veri, sözleşme hukuku, fikrî mülkiyet ve ticarî sırların ihlali gibi çeşitli hukukî alanlarda bulut tabanlı uyuşmazlıklar ortaya çıkmıştır. Bu uyuşmazlıkların esastan çözülebilmesi ise öncelikle davaların hangi ülke mahkemesinde açılacağı sorusuna yanıt verilmesine bağlıdır. Ancak bu sorunun yanıtlanması hiç de kolay değildir. Zira buluttaki verilerin coğrafi sınırlarından bağımsız bir hareket kabiliyetine sahip oluşu ve ortaya çıkan uyuşmazlıkların birden çok ülke ile irtibatı,

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Özel Hukuk ABD, elifhandealtintasacikgoz@aybu.edu.tr., ORCID: 0000-0002-0060-7094.

Makale Gönderim Tarihi/Received: 18.10.2023

Makale Kabul Tarihi/Accepted: 22.02.2024

Atıf/Citation: Altıntaş Açıkgöz, Elif Hande. "Bulut Bilişim Sisteminde Yer Alan Verilerden Kaynaklanan Uyuşmazlıklarda Milletlerarası Yetkili Mahkemenin Tespiti Meselesi." *Bilişim Hukuku Dergisi* 6, no. 1 (2024): 80-131.

yaşanan hukuka aykırılıkların yerinin tespitini güçleştirir. Yetkili mahkemenin tespitindeki bu zorlukları aşabilmek adına öğreti, bulut tabanlı uyuşmazlıklara özgü yetki kriterleri önermektedir. Çalışmamızda bu öneriler değerlendirilerek, buluta özgü yetki kurallarının düzenlenip düzenlenemeyeceği sorusuna cevap verilecek ve Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisi tespit edilirken nasıl bir yaklaşım, ilke ya da kriterden hareket edilmesi gerektiği hususları açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bulut Bilişim, Bulut, Bulut Bilişimde Milletlerarası Yetki, Bulutta Yetki, Bulut Bilişimde Yetkili Mahkemenin Tespiti.

Abstract

Nowadays, with the increase in digitalization and data usage, the use of cloud computing has also increased. Based on this situation, the substantive cloud-based disputes have erupted in a variety of legal fields, including personality right, personal data, contract law, intellectual property, and violation of trade secret to name a few. The resolution of these disputes depends primary on determining which country's court holds international jurisdiction. However, this question is not easy to answer. Because the data in the cloud has a mobility independent of its geographical borders and the disputes that arise are connected to multiple countries makes it difficult to locate the illegality that has occurred. In order to overcome these difficulties in the doctrine proposes new jurisdictional rules specific to cloud-based disputes. In our study, these proposals will be evaluated and the question of whether cloud-specific jurisdiction rules can be regulated will be answered and the approach, principles or criteria that should be followed when determining the international jurisdiction of Turkish courts in disputes arising from this developing technological model (*cloud computing*) will be explained.

Keywords: Cloud Computing, Cloud, International Jurisdiction in Cloud Computing, Jurisdiction in Cloud, Determination of the Competent Court in Cloud Computing.

GİRİŞ

Modern çağda elektronik ortamların özellikle de dijital sistemlerin kullanılması, bireysel iletişim alanında da yaygınlaşmış ve yürütülen işlemler sonucunda, verinin ve bilginin ortaya çıkışı hız kazanmıştır.¹ Zamanla verilerin; işlenmesi, iletilmesi, kullanılması sorununun yanı sıra çok sayıdaki verinin depolanması da ayrı bir önem taşımıştır.² Dolayısıyla artan iletişim isteği ve veri sayısına karşın, bu değişime kolaylıkla uyum sağlayarak büyüyecek bir yapıya da ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaç karşısında gelişen sistemlerden birisi de bulut bilişimdir (*cloud computing*). Zira bulut bilişim, sınırsız bir güç ve kapasite sağlayarak³ ihtiyaca göre kapasite artırımını da gerçekleştirebilen bir sistemdir.⁴ Ancak bilişim teknolojisi alanında yeniliklerin ortaya çıkışı; verilerin her yerde bulunması⁵, gerçekleşen ihlâlin yerinin tespit edilememesi ve uyuşmazlıkların birden çok ülke ile irtibat taşınmasına yol açar. Bu durum ise uyuşmazlıklarda milletlerarası yetkili mahkemenin tespiti sorununu gündeme getirir. Çalışmamız, bulut bilişim modelindeki verilerin yaygınlığı ve çıkan uyuşmazlıkların birden çok ülke ile irtibatlı

¹ Veri ve bilgi; alıcılar (*sensor*), kameralar ya da ağ araçları, sosyal medya, *web* sayfaları, *web* hizmetleri, elektronik posta sistemleri, internet vb. gibi çok sayıdaki kaynaktan da üretilebilmektedir: Metin, Turan, *Bilişim Hukuku* (Ankara: Seçkin, 2023), 293.

² Turan, *Bilişim Hukuku*, 293.

³ Bulut bilişimin sınırsız güç ve kapasite sağlaması, kaynakların ölçeklenebilir ve kolay bir şekilde paylaşılmasından ileri gelir: Barko, Furht, "Cloud Computing Fundamentals," *Handbook of Cloud Computing*. Ed. Barko Furht and Armando Escalante (London: Springer, 2010), 4.

⁴ Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK), *Bulut Bilişim*, (Ankara: Kasım 2013), 5, <https://www.btk.gov.tr/uploads/pages/slug/bulut-bilisim.pdf>.

⁵ Xenofon Kontargyris, *IT Laws in the Era of Cloud Computing* (Hamburg: Nomos, 2018), 161.

oluşunu dikkate alarak, milletlerarası yetkili mahkemenin tespitinde bu sisteminin özellikleri dikkate alınarak modele özgü yetki kurallarının düzenlenip düzenlenemeyeceği sorusuna cevap aramayı amaçlamıştır. Bu noktada ifade edilmelidir ki çalışmada sözleşme, haksız fiil ya da sebepsiz zenginleşme gibi herhangi bir uyuşmazlık türü özelinde inceleme yapılmamıştır. Çalışma, bulut bilişim modelinde yer alan verilerden kaynaklanan herhangi bir uyuşmazlık türünde, Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisi tespit edilirken dikkate alınması gereken yöntemi açıklamıştır.

I. BULUT BİLİŞİME İLİŞKİN GENEL AÇIKLAMALAR

Çalışmamızda öncelikle, bulut bilişim kavramı ve bulut bilişim sisteminin kullanıcılarına sağladığı hizmet modellerinden bahsedilmiştir. Bu genel açıklamaların ardından sisteminin avantajları, bir diğer ifadeyle modelin kullanıcılar tarafından tercih sebepleri incelenmiştir. Yine modelin dezavantajları açıklanarak sistemin, farklı türden pek çok hukukî uyuşmazlığa yol açabileceğine işaret edilmiştir. Bulut bilişimin avantaj ve dezavantajlarından bahsedilmesinin bir diğer sebebi ise bu hususlara, milletlerarası yetkili mahkemenin tespitinin zorluk sebeplerinin açıklanması noktasında zaman zaman değinilmesi ihtiyacıdır. Örneğin kullanıcıların verilerinin korunabilmesi amacıyla verilerin dünyadaki farklı veri merkezleri⁶ arasında sürekli gezdirilebilmesi, esasen bulut bilişimin avantajlarından biridir. Ancak bu durum, verilerin konumunun belirsizliğine yol açarak yetkili mahkemenin

⁶ Veri merkezi; veri saklanması, işlenmesi ve sunulması için ortam oluşturan gelişmiş teknik altyapıya sahip 7/24 hizmet veren ölçeklenebilir ve yönetilebilir sisteme verilen isimdir: Teknik Altyapı ve Bilgi Güvenliği Çalışma Grubu. *İnternet Veri Merkezi Uygulamalarının Ekonomisi ve Yapılabilirliği* (E-Dönüşüm Türkiye KDEP-2004 7 Numaralı Eylem Raporu: Şubat 2005), 9; W. Kuan, Hon, Christopher, Millard and Jatinder, Singh, "Cloud Technologies and Services," *İç Cloud Computing Law*, Ed. Christopher Millard (Oxford: Oxford University Press, 2021), 38.

tespitini zorlaştırabilmektedir. Dolayısıyla sistemin avantaj ve dezavantajlarının milletlerarası yetkili mahkemenin tespiti üzerindeki etkisinin anlaşılabilmesi ve milletlerarası yetki konusu açıklanırken tekrardan kaçınabilmek amacıyla çalışmamızda bulut bilişime ilişkin genel açıklamalara öncelikle yer verilmiştir.

A. BULUT BİLİŞİM KAVRAMI

Bulut bilişim, birbirinden bağımsız birden çok bilgisayarın, birbiri ile bağlantılı şekilde sanki tek bir bilgisayarmış gibi çalıştığı sistemdir.⁷ Bu modelle, coğrafi açıdan farklı yerlerde bulunan bilgisayarların işlemci gücü, ağ kapasiteleri ve depolama kapasiteleri ile tek ve büyük bir sistem yaratılır.⁸ Kavramdaki bulut ifadesi, veri merkezindeki çok sayıda bilgisayarı birbirine bağlayarak bunlar üzerinde oluşturulan sanal bir platformla yazılım ve donanım hizmetlerinin kullanılmasını sağlayan bir dağıtım modeli anlamında kullanılır.⁹ Esasen kavramdaki bulut ifadesi; herhangi bir zamanda herhangi biri tarafından oluşturulmaya, değiştirilmeye ya da silinmeye tâbi tutulabilen veri ve hizmetlerin her yerde

⁷ Bu durum İngilizce *cluster computing* kavramı ile ifade edilir ve bilgisayar kümeleri anlamına gelmektedir: Armağan Ebru, Bozkurt Yüksel, *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*, (Ankara: Yetkin, 2016), 21.

⁸ Bu durum İngilizce *grid computing* kavramı ile ifade edilir ve bilgisayar şebekesi anlamına gelmektedir: Bozkurt Yüksel, *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*, 21.

⁹ Onur, Sevli ve Ecir Uğur, Küçüksille, "Bulut Ortamında Adli Bilişim," iç 6. *Uluslararası Bilgi Güvenliği ve Kriptoloji Konferansı Bildiriler Kitabı*, (Ankara, 2013), 268; Bert-Jaap, Koops, and Morag, Goodwin. *Cyberspace, the Cloud, and Cross-Border Criminal Investigation-The Limits and Possibilities of International Laws*, (Tilburg: Tilburg Law School Legal Studies Research Paper Series No. 05, 2016), 21; Bozkurt Yüksel, *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*, 21; Can, Mustafa Cemre, *Bulut Bilişim Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk* (Ankara: Adalet, 2023) 19, 20.

bulunmasının yanı sıra geçiciliğini de yansıtır.¹⁰ Bilişim ise verinin elektronik makinalar aracılığı ile düzenli ve akla uygun bir şekilde işlenmesini ifade eder.¹¹ Açıklamalar ışığında bulut bilişim ise “işlemci gücü ve depolama alanı gibi bilişim kaynaklarının ihtiyaç duyulan anda, ihtiyaç duyulduğu kadar kullanılması esasına dayanan, uygulamalar ile altyapının birbirinden bağımsız olduğu ve izin verilen her yerden veriye kontrollü erişimin mümkün olduğu, gerektiğinde kapasitenin hızlı bir şekilde artırılıp azaltılabildiği, kaynakların kullanımının kolaylıkla kontrol altında tutulabildiği ve raporlanabildiği bir bilişim türüdür.”¹² Daha kısa bir tanımlamayla bulut bilişim, uzakta konumlandırılmış bilgisayarlara internet üzerinden erişilerek; verilerin saklanması, işlenmesi ve kullanılmasıdır.¹³

Başka bir tanıma göre ise bulut bilişim; kullanıcıların, verilerini diğer tarafların kontrolü altında, uzak sunucularda depoladıkları ve kendi bilgisayarları yerine başka bir yerde depolanan ve çalıştırılan yazılım uygulamalarına güvendikleri teknik bir düzenlemedir.¹⁴ Dolayısıyla esasen bulut bilişim, içerisinde tüm kaynakları barındıran bir veri merkezinden ve sunucu tarlasından oluşmaktadır.¹⁵ Böylece bulut bilişim,

¹⁰ Bradley, Cho. “Cloud Computing Across International Borders—Challenges to Traditional Jurisdiction.” *Cornell International Law Journal* 6, (April 2017). <https://cornellilj.org/2017/04/11/cloud-computing-across-international-borders-challenges-to-traditional-jurisdiction/>.

¹¹ Türk Dil Kurumu Sözlüğü, <https://sozluk.gov.tr>, Erişim Tarihi, 11.01.2023.

¹² Türk Standartları Enstitüsü, TSE Bulut Bilişim Güvenlik ve Kullanım Standardı (2014), <https://statik.tse.org.tr/upload/tr/dosya/icerikyonetimi/1202/17032015093613-3.pdf>, Erişim Tarihi, 09.01.2023, s. 5.

¹³ BTK, *Bulut Bilişim*, 1.

¹⁴ Dan, Svantesson and Roger, Clarke, "Privacy and Consumer Risks in Cloud Computing," *Computer Law & Security Review* 26, no. 4, (Jully 2010): 391, <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2010.05.005>.

¹⁵ W. Kuan, Hon, Julia, Hörnle and Christopher, Millard, “Data Protection Jurisdiction and Cloud Computing – When Are Cloud Users and Providers

verilerin uzaktan depolanması ve işlenmesi için her yerden erişilebilen ve kullanılabilen bir bilgi işlem tasarımı ve küresel altyapının bir bulut modelidir.¹⁶ Bu modelin en bilinen örnekleri, *Gmail*, *Yahoo! Mail*, *Hotmail* gibi posta hizmetleri ya da *DropBox* gibi veri depolama ve paylaşım hizmetleri ile *Google Documents* gibi uygulama hizmetleridir.¹⁷

Buraya kadar yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere öğretide, bulut bilişime ilişkin ortak tek bir tanım yer almamakla birlikte¹⁸ kaynaklarda sıklıkla atıf alan ve benimsenen bir diğer tanım, Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Standartlar ve Teknoloji Enstitüsü (*National Institute of Standards and Technology* -NIST) tarafından yapılmıştır. Buna göre “Bulut bilişim, yapılandırılabilir bilişim kaynaklarından oluşan ortak bir havuza, uygun koşullarda ve isteğe bağlı olarak her zaman, her yerden erişime imkân veren bir modeldir. Söz konusu kaynaklar (bilgisayar ağları, sunucular, veri tabanları, uygulamalar, hizmetler vb.) asgarî düzeyde yönetsel çaba ve hizmet alıcı-hizmet sağlayıcı etkileşimi gerektirecek kolaylıkta tedarik edilebilmekte ve elden çıkarılabilmektedir.”¹⁹ Dolayısıyla bulut bilişim; sanal bir ortamda, dağınık veri işleme

Subject To EU Data Protection Law? The Cloud of Unknowing,” *International Review of Law, Computers & Technology* 26, no. 2–3 (2012): 130.

¹⁶ Faye Fangfei, Wang, “Jurisdiction and Cloud Computing: Further Challenges to Internet Jurisdiction,” *European Business Law Review* 24, no. 5 (2013): 590, <https://doi.org/10.54648/eulr2013029>.

¹⁷ Özde, Dereboylular, “Bulut Bilişim Bakımından Arama ve Elkoymaya İlişkin Hükümlerin Uygulanabilirliği,” *Ceza Hukuku Dergisi* 14, no. 39 (Nisan 2019): 165, <https://jurix.com.tr/article/18807>.

¹⁸ Yapılan bu tanımların ortak noktası, modelin, hizmet alıcı tarafa bilgi ve iletişim teknolojileri yatırımlarını dilediği zaman arttırabilme veya azaltabilme ve bilgi ve iletişim teknolojileri kaynaklarını kullandığı kadar ödeme (*pay per use*) imkânı sunmasıdır: BTK, *Bulut Bilişim*, 3.

¹⁹ Tanımın İngilizce metni için bkz. NIST - National Institute of Standards and Technology. *The NIST Definition of Cloud Computing* (NIST Special Publication 800-145, September 2011), 2. Tanımın Türkçe çevirisi için bkz. BTK, *Bulut Bilişim*, 3.

modeli, dinamik altyapı ve farklı coğrafyalara yayılan veri merkezi ve kaynaklarının çok sayıda kullanıcı tarafından kullanıldığını bir modeldir.²⁰

Bulut bilişimde, bulut hizmeti sunan kişi, bulut hizmeti sağlayıcı (*cloud service provider*) ya da bulut sağlayıcı (*cloud provider*) olarak ifade edilmektedir.²¹ Bu kişi bir gerçek kişi olabileceği gibi şirket, gelir elde etme amacı bulunan bir kuruluş ya da başka bir kuruluş da olabilir. Bulut hizmetinden yararlanan kişi ise kullanıcı/müşteridir.²² Bu kişi de bir gerçek kişi ya da tüzel kişi²³ olabileceği gibi devlet de olabilir.²⁴ Bulut bilişim sisteminde, bulut hizmeti sağlayıcıları kullanıcılarına üç hizmet modeli sunar. Bunlar; hizmet olarak yazılım (*Software-as-a-Service, SaaS*)²⁵; hizmet olarak platform/ortam (*Platform-as-a-Service, PaaS*)²⁶; ve hizmet olarak altyapı (*Infrastructure-as-a-*

²⁰ Dereboylular, "Bulut Bilişim," 171.

²¹ Bulut bilişimde servis sağlayıcı tarafından oluşturulan temel servisleri alarak yeni uygulama ve servisler oluşturan kişilere ise servis geliştirici denir: BTK, *Bulut Bilişim*, 8. Bulut bilişimin aktörleri için bkz. Nayan Nayan B., Ruparelia, *Cloud Computing* (London: The MIT Press, 2016), 20 vd.; Metin, Turan, *Bulut Bilişim* (Ankara: Seçkin, 2019), 89 vd.; Can, *Bulut Bilişim*, 45 vd.

²² Abone olunan bulut hizmeti sağlayıcının; yazılım, platform, altyapı servisleri gibi hizmetlerini kural olarak "kullandığın kadar öde" modeline göre kullanan kimsedir: BTK, *Bulut Bilişim*, 7, 8.

²³ Örneğin kurumlar ve platformlar da kullanıcı olabilir: Shivaji P., Mirashe and N.V., Kalyankar, "Cloud Computing," *Journal of Computing* 2, no. 3 (Mar 2010): 78, <https://doi.org/10.48550/arXiv.1003.4074>.

²⁴ Bozkurt Yüksel, *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*, 25, 26.

²⁵ Modelde servis sağlayıcı, kullanıcıya sunucu üzerinde bulundurulmuş yazılım uygulamasını kullanımını sunmaktadır. Böylece kullanıcı; lisans, yazılım ve benzeri maliyetler açısından tasarruf sağlanacaktır: Mehmet Bedii, Kaya, *İnternet Hukuku* (İstanbul: onikilevha, 2021), 24. Bulut bilişim hizmet modellerine ilişkin bkz. Turan, *Bulut Bilişim*, 77 vd. *Google Docs, Salesforce CRM, SAP Business by Design* bu modele örnek verilebilir: Bozkurt Yüksel, *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*, 27.

²⁶ Hizmet olarak platform modelinde servis sağlayıcı, esasen bir yer sağlama hizmeti görür: Ric, Messier, *Collaboration With Cloud Computing: Security, Social Media, and Unified Communications* (New York: Syngress; Illustrated,

Service, IaaS)²⁷ modelleridir.²⁸ Ancak öğretilerde bu hizmet modellerine; hizmet olarak veri depolama (*data-Storage-as-a-Service, dSaaS*)²⁹, hizmet olarak tümleşik iletişim (*Unified Communications-as-a-Service, UCaaS*)³⁰, hizmet olarak büyük veri

2014), 25. Kullanıcı bu hizmetle kendi uygulamalarını geliştirebileceği bütüncül bir teknolojik alt yapıya erişir: Kaya, *İnternet Hukuku*, 24. *Force.com, Google App Engine, Windows Azure* bu modele örnektir: Bozkurt Yüksel, *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*, 27.

²⁷ Hizmet olarak alt yapı modelinde ise kullanıcı, ihtiyaç duyduğu bilişim kaynaklarını (işlemci, depolama, ağ) yapılandırabilir ve bunlar üzerine ihtiyaç duyduğu işletim sistemi ve uygulamaları kurabilir: Kaya, *İnternet Hukuku*, 24; Müller, Daniel, *Cloud Computing-Strafrechtlicher Schutz privater und geschäftlicher Nutzerdaten vor Innetäter-Angriffen de lege lata und de lege ferenda* (Berlin: Duncker & Humblot, 2018), 51. Diğer bir ifade ile bu modelde ham bilişim kaynakları kullanıcılara sağlanır. Modele örnek olarak *Amazon S3, SQL Azure* gösterilebilir: Bozkurt Yüksel, *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*, 26, 27.

²⁸ Kaya, *İnternet Hukuku*, 24; Turan, *Bilişim Hukuku*, 311; Hon, Millard and Singh, "Cloud Technologies," 28; Dimitrios, Zisis and Dimitrios, Lekkas, "Addressing Cloud Computing Security Issues," *Future Generation Computer Systems* 28, no. 3 (March 2012): 584, <https://doi.org/10.1016/j.future.2010.12.006>; Konu hakkında ayrıca bkz. Can, *Bulut Bilişim*, 29 vd; Uyanık, M. Ece, "Bulut Depolama Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk," iç *Atipik Sözleşmelere Uygulanacak Hukuk*, Eds. Özel, Sibel ve Pürselim Arning, Hatice Selin (İstanbul: XII Levha, 2020), 501, 502.

²⁹ Hizmet olarak veri depolama modeli ise son zamanlarda sıklıkla kullanılan bulut bilişim hizmetlerindedir. Bu anlamda dosya paylaşımı, arşivleme ve yedekleme bulut bilişim açısından kullanılan uygulamalardandır. *Dropbox, Google Drive, Sky Drive* ve *Box.com* en çok bilinen veri depolama modelleridir. Bulut depolamanın en önemli avantajı ise tablet, bilgisayar gibi mobil birden çok cihaza sahip kişilerin, bu cihazların her birinden aynı veriye ulaşabilmesidir. Örneğin, mobil cihaza yüklenecek hizmet ile iş sistemi üzerinden gönderilen bir veriye, iş ağı ve ortamı dışından da ulaşabilir ve o veri üzerinde çalışmaya devam edilebilir: Messier, *Collaboration With*, 28; Sevlî ve Küçükşille, "Bulut Ortamında," 2.

³⁰ Hizmet olarak tümleşik iletişim modelinde ise kullanıcıya, işbirlikçi iletişim uygulamaları sunulur. Bu servisler; mesajlaşma, çevrimiçi toplantı, telefon ve video konferans gibi hizmetleri kapsar: Messier, *Collaboration With*, 28, 29.

(*Big Data-as-a-Service, BDaaS*)³¹ vb. gibi modellerin eklendiği de görülmektedir.³² Bahsi geçen hizmetlerden hareketle bulut bilişimin, veri ve uygulamalara cihazdan bağımsız bir şekilde erişilebilmesini, uygulamaların³³ yaygınlaştırılıp kolayca ölçeklenebilmesini sağladığı söylenebilir.³⁴ Ancak bulut bilişim, bu ve benzeri avantajlarına rağmen bazı riskleri de bünyesinde barındırabilmektedir. Dolayısıyla aşağıda bulut bilişimin avantaj ve dezavantajları, özellikle milletlerarası yetkili mahkemenin tespiti açısından önem arz eden hususlar dikkate alınarak kısaca açıklanacaktır.

B. BULUT BİLİŞİMİN AVANTAJLARI

Bulut bilişimin öncelikli avantajlarından birisi, bulutta depolanan verilerin, kaybolmaktan veya bozulmaktan korunmasıdır.³⁵ Bulut hizmeti sağlayıcıları, yazılım ve donanım hataları ya da kaybolma veya bozulma riskine karşı verileri, ücretli ya da ücretsiz olarak yedekleme hizmeti sunar. Bu yedekleme, aynı veri merkezi içerisindeki farklı bir donanımda yapılabileceği gibi verilerin farklı coğrafi yerlerde depolanmasıyla da gerçekleştirilebilir. Dolayısıyla doğal afetler de dahil veriye zarar verecek durumların gerçekleşmesi ihtimalinde verilerin kopyasının varlığı, veriyi bozulmaktan ya da kaybolmaktan koruyacaktır.³⁶ Diğer bir ifade ile bulut bilişim

³¹ Turan, *Bilişim Hukuku*, 312.

³² Hatta bu hizmet kategorilerinin sürekli olarak gelişebileceği de kabul edilmektedir: Müller, *Cloud Computing*, 50.

³³ Buluta taşınan uygulamalar sayesinde yazılımlar, pahalı bir ürün olmaktan çıkarak, kullanıcının yazılımdan yararlandığı kadar ödeme yapacağı bir hizmet halini alır: Sevli ve Küçükşille, "Bulut Ortamında," 269.

³⁴ Sevli ve Küçükşille, "Bulut Ortamında," 269; Müller, *Cloud Computing*, 64.

³⁵ Koops and Goodwin, *Cyberspace*, 22; Zissis and Lekkas, "Addressing Cloud," 587.

³⁶ Bozkurt Yüksel, *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*, 31; Can, *Bulut Bilişim*, 22.

modelinde kullanıcılar, sistem yönetimi ve veri koruma yükünü bulut hizmeti sağlayıcısına devretmektedir.³⁷

İkinci olarak, bulut bilişimdeki hizmetler birden çok kişiye sunulduğundan kullanıcı açısından ekonomiktir.³⁸ Esasen bulut bilişim, kullanıcılarının ihtiyaç duyduğu kadar bilgi işlem yeteneğine erişmesini sağlar. Geniş internet ağ yapısı sayesinde kullanıcı, herhangi bir bilgisayardan buluta erişebilir.³⁹ Sistem içerisinde, bulutu aynı anda kullanan birden çok kullanıcı için ortak bir kaynak havuzu yer alır. Kaynakların kapasitesi ise kullanıcıların ihtiyaçlarına göre azaltılıp artırılabilir.⁴⁰ Ayrıca bulut hizmetinde; depolama, işleme, bant genişliği vb. açısından kullanıcının hizmeti ne kadar kullandığı kesin olarak ölçülebilir. Bu itibarla kullanıcı, kaynakları kullandığı kadar ödeme yapar.⁴¹ Hatta bulut bilişimin bu özelliği öğretide, toplu kiracılık modeli

³⁷ Paul T., Jaeger, Jimmy, Lin and Justin M., Grimes, "Cloud Computing and Information Policy: Computing in a Policy Cloud?" *Journal of Information Technology&Politics* 5, no. 3 (Dec 2008), 270, <https://doi.org/10.1080/19331680802425479>.

³⁸ BTK, *Bulut Bilişim*, 1.

³⁹ Luciana, Duranti, and Adam, Jansen, "Records in the Cloud:Authenticity and Jurisdiction," in *2013 Digital Heritage International Congress (DigitalHeritage)* (Marseille, France: IEEE, 2013), 161; Jaeger, Lin and Grimes, "Cloud Computing," 270; Can, *Bulut Bilişim*, 21.

⁴⁰ Duranti and Jansen, "Records in," 161.

⁴¹ Duranti and Jansen, "Records in," 161; Bozkurt Yüksel, *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*, 21, 22; Turan, *Bilişim Hukuku*, 313; Müller, *Cloud Computing*, 37, 38; Can, *Bulut Bilişim*, 22; Uyanık, "Bulut Depolama", 501. Tekin, Memiş, "Bulut Bilişimde Fikri Hak Sorunları," *İç Fikri Mülkiyet Hukuku Yıllığı 2013*, Ed. Tekin Memiş (Ankara: Yetkin, 2015), 320; Uyanık, "Bulut Depolama", 501; Tekin, Memiş, "Bulut Bilişimde Fikri Hak Sorunları," *İç Fikri Mülkiyet Hukuku Yıllığı 2013*, Ed. Tekin Memiş (Ankara: Yetkin, 2015), 320; Uyanık, "Bulut Depolama", 501. Böylece şirketler, kapasitelerini internet üzerinden gerçek zamanlı, abonelik tabanlı veya kullanım başına ödeme hizmeti aracılığıyla genişletebilir: Won. Kim, "Cloud Computing: Today and Tomorrow," *Journal of Object Technology* 8, no. 1 (2009), 66, http://www.jot.fm/contents/issue_2009_01/column4.html.

olarak da adlandırılır.⁴² Yine bulut bilişim modeli aracılığıyla kullanıcılar, kaynakların kullanımında en son yazılım ve cihazları satın alma ve güncelleme ihtiyacını da ortadan kaldırarak⁴³, her zamankinden daha fazla maliyet tasarrufu ve erişilebilirlik de sağlayabilir.⁴⁴ Kullanıcılar, normalde uyumsuz olan altyapıları kullanabilme ve gerektiğinde daha fazla bilgi işlem gücü elde etme yeteneğine sahip olur.⁴⁵ Kullanıcıların talep ettiği kaynağın her an kullanıma hazır olması ve hizmet kullanıldığı sürece hizmetin kullanıma hazır kalması da bir diğer avantajdır.⁴⁶

Son olarak kullanıcı, bulut bilişim hizmetinden yararlanarak veri merkezi sahibi olmanın yol açacağı lisanslama, bakım, veri güvenliğinin sağlanması gibi pek çok masraftan da kurutulabilir. Benzer şekilde kullanıcılar aldıkları hizmetlerde, kaynakların nerede ve ne şekilde çalıştığı, nasıl soğutulduğu veya çalışabilmesi için kaç personele ihtiyaç duyulduğu gibi

⁴² Duranti and Jansen, "Records in," 162; Zisis and Lekkas, "Addressing Cloud," 586. Ancak hizmetin, kullanıcılara ücretsiz sunulabilmesi de mümkündür. Örneğin, *Google Gmail*, *Facebook* gibi sosyal medya servisleri hizmeti kullanıcılara ücretsiz sunmaktadır: Dereboylular, "Bulut Bilişim," 165.

⁴³ Benzer şekilde bulut bilişim, büyük miktarda verilerin saklanması ve iletilmesinde ortaya çıkabilecek bazı sorunların da önüne geçebilir. Başka bir deyişle bu model, teknolojik değişimlerin yol açtığı bazı sorunlarla başa çıkabilir. Örneğin, programın yeni versiyonuna göre düzenlenmiş bir dosyanın eski versiyonunun yüklü olduğu bir cihazda açılmaması ya da düzgün bir şekilde görüntülenmemesi olağandır. Ancak bu gibi durumlarda bulut bilişim sisteminde kullanılan belge dönüştürücü uygulamalar, dosyanın teknik sorunlarla karşılaşmaksızın tüm bilgisayarlarda aynı şekilde görüntülenebilmesine imkân sunar: Memiş, "Bulut Bilişimde," 321.

⁴⁴ Orly, Mazur, "Taxing the Cloud," *California Law Review* 103, no. 1 (February 2015), 8, 9, <https://www.jstor.org/stable/24758467>.

⁴⁵ Burke T., Ward, and Janice C. Sipior, "The Internet Jurisdiction Risk of Cloud Computing." *Information Systems Management* 27, no.4 (Oct 2010): 334, <https://doi.org/10.1080/10580530.2010.514248>.

⁴⁶ Ruparelia, *Cloud Computing*, 17.

hususlardan da sorumlu değildir. Zira tüm bu hususların sorumluluğu bulut hizmeti sağlayıcıdadır.⁴⁷ Bu anlamda bulut bilişim sisteminde kullanıcı, düşük donanım ve yazılım maliyetiyle gelişmiş performans, hizmetin anında güncellenmesi, gelişmiş depolama kapasitesi ve işletim sistemleri arasındaki uyum ile artırılmış veri güvenliği gibi pek çok avantaja sahip olur.⁴⁸ Yine kullanıcının hangi ana bilgisayarda çalışan hangi sunucunun hizmet verdiğini veya barındırma cihazının nerede olduğunu bilmesi gibi bir teknik bilgi ihtiyacı da yoktur.⁴⁹

Bulut bilişimin bahsedilen bu özellikleri, kullanıcıların modeli tercih sebepleri olmakla birlikte kullanıcıların hangi sunucunun hizmet verdiğini, barındırma cihazının nerede olduğu gibi hususlardaki bilgisizliği ya da verilerin kaybolma riskine karşı korunabilmesi için farklı coğrafi yerlerde depolanması veya kullanıcıların sistemin işleyişi hakkında bilgi sahibi olmaması gibi hususlar esasen buluttan kaynaklanan uyumsuzluklarda milletlerarası yetkili mahkemenin tespitini zorlaştırır. Zira bu hususlardaki bilgi eksikliği yaşanan uyumsuzluklarda kullanıcılar tarafından davanın nerede açılacağına öngörülebilmesini engeller.

C. BULUT BİLİŞİMİN DEZAVATAJLARI

1. İnternet Tabanlı Yeni Bir Model Oluşundan ve Çok Sayıda Kişinin Kullanmasından Kaynaklanan Sorunlar

Esasen bulut bilişim sisteminde herkesin her yerden istediği veriye erişebilmesi, internet sayesinde.⁵⁰ İnternet tabanlı bulut

⁴⁷ BTK, *Bulut Bilişim*, 7.

⁴⁸ BTK, *Bulut Bilişim*, 10.

⁴⁹ Svantesson and Clarke, "Privacy and Consumer," 391.

⁵⁰ Jaeger, Lin and Grimes, "Cloud Computing," 277; BTK, *Bulut Bilişim*, 1; Mirashe and Kalyankar, "Cloud Computing," 78; Can, *Bulut Bilişim*, 21; Uyanık, "Bulut Depolama", 501. W. Kuan, Hon, Christopher, Millard and Jatinder, Singh, "Control, Security, and Risk in the Cloud," *İç Cloud*

bilişim sisteminde, internet bağlantısının kesilmesi ya da internet bağlantısının olmadığı yerlerden veriye erişilmek istenmesi hâlinde, veriye ulaşım sıkıntısı yaşanır.⁵¹ Bu ise veriye hiç erişemeyen ya da zamanında erişemeyen kullanıcının zarar görmesine neden olabilir.⁵² Sistemin düşük hızlarda iyi çalışmaması da aksaklıkların yaşanmasına yol açabilecek hususlardandır.⁵³

Bulut bilişimin diğer bir dezavantajı ise modeli çok sayıda kişinin kullanmasından kaynaklanır. Verilerin saklandığı diskte birden çok kullanıcının verisinin depolanabilmesi⁵⁴, ortak altyapıyı kullanan kişiler arasındaki veri sızıntısı riskini arttırır.⁵⁵ Yine iki farklı kullanıcının verisinin aynı disk üzerinde depolanması, özellikle bir suç soruşturması gibi verilerin incelenmesinin gerektiği durumlarda kişilerin mahrem verilerinin ortaya çıkmasına yol açabilir.⁵⁶

Kullanıcı sayısının çokluğu şeffaflık ve güvenilirlik sorununa da yol açar. Zira buluta yüklenen veriler, şeffaf ve güvenilir bir şekilde depolanmalıdır.⁵⁷ Şeffaflığın sağlanabilmesi için verilerin kaydı, verinin yaşam döngüsü boyunca o kayıt hakkında

Computing Law, Ed. Christopher Millard (Oxford: Oxford University Press, 2021), 27.

⁵¹ Hon, Millard and Singh, "Cloud Technologies," 63.

⁵² Bozkurt Yüksel, *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*, 31. Hizmet kesintileri geçici dahi olsa bu kesinti riskini, sigorta şirketleri gibi üçüncü kişilerin ya da kullanıcı veya bulut hizmeti sağlayıcının üstlenmesi mümkündür: Jaeger, Lin and Grimes, "Cloud Computing," 273.

⁵³ BTK, *Bulut Bilişim*, 10.

⁵⁴ Kullanıcılar kendi verileri ile depolanan diğer verilerin kaynaklarını da bilemezler: Lori M., Kaufman, "Data Security in the World of Cloud Computing," *IEEE Security & Privacy* 7, no. 4 (2009), 62, doi:10.1109/MSP.2009.87.

⁵⁵ Hon, Millard and Singh, "Control," 51; Sevli ve Küçüksille, "Bulut Ortamında," 270.

⁵⁶ Dereboylular, "Bulut Bilişim," 167; Hon, Millard and Singh, "Control," 51.

⁵⁷ Kaufman, "Data Security," 62.

üretilen tüm verileri içerecek şekilde tutulmalı ve o kayıt hakkında bilinen her şeyle birlikte erişilebilir kılınmalıdır.⁵⁸ Ancak çoğu durumda bulut hizmeti sağlayıcıları, özellikle depolama konumu ve format değişimine ilişkin verileri fikrî hakkı olarak kabul eder. Dolayısıyla bu verilere, hizmet sağlayıcı dışındaki kimseler erişemez.⁵⁹ Bu durum ise bulut modelinin şeffaflığına ve güvenilirliğine zarar verir.

Sonuç olarak internet gibi teknolojik bir ilerleme olan bulut bilişim, gelişmekle birlikte henüz başlangıç aşamasındadır. Bu sebeple teknik standartlar ve yasal düzenlemelerin yetersizliği; veri merkezlerinde saklanan kişisel verilerin, ticarî sırların ve toplu halde tutulan verilerin güvenliğine yönelik ihlallerin yaşanmasına neden olabilir.⁶⁰ Yine yeni bir model olması sebebiyle nitelikli personel eksikliği ve toplumun bulut bilişim hakkındaki farkındalık eksikliği⁶¹ ile yasal düzenleme eksikliği yanında yasal düzenlemelerde bir yeknesaklığın bulunmaması da bulut bilişimin dezavantajlarından biridir.⁶² Dolayısıyla tüm bunlar pek çok hukukî sorunu ve bu sorunlarda milletlerarası yetki meselesini meydana getirebilecek niteliktedir.

2. Güvenlik Açısından Kaynaklanan Sorunlar

Bulut bilişim kullanıcıları; müşteri mahremiyeti, verinin bozulması ya da kullanılmaması⁶³, ülkeler arası yasal

⁵⁸ Duranti and Jansen, "Records in," 163.

⁵⁹ Duranti and Jansen, "Records in," 163.

⁶⁰ BTK, *Bulut Bilişim*, 1; Kim, "Cloud Computing," 68.

⁶¹ Örneğin, Amerikan halkının çoğunluğu, bulut bilişim modelinin gerçek bulutlarla ilgisi olduğuna ve şiddetli bir fırtınanın bu modeldeki bilişim süreçlerine ciddi şekilde zarar verebileceğine inanıyor: Damon C., Andrews and John M., Newman, "Personal Jurisdiction and Choice of Law in the Cloud," *Maryland Law Review* 73, no. 1, (2013): 323, <https://digitalcommons.law.umaryland.edu/mlr/vol73/iss1/12>.

⁶² Bozkurt Yüksel, *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*, 38.

⁶³ Örneğin yaşanan bir olayda *hacker* bilgisayar korsan yazılım saldırısı sebebiyle davacı şirketin, ticarî defterleri ile bilgisayar dosyaları, kripto

düzenleme farklılığı gibi birtakım sıkıntılarla karşılaşabilir.⁶⁴ Ancak dünyanın dört bir yanındaki kullanıcıların faydalandığı bulut bilişim, güvenlik sorunlarına da gebe dir.⁶⁵ Zira internet tabanlı bir model olan bulut bilişimde veriler, güvenlik tehditleriyle gizlilik ihlallerine açık konumdadır.⁶⁶ Ayrıca bulut bilişim, verilerin da ğınık bir şekilde işlenmesine izin verir. Di ğer bir ifadeyle bu modelde veriler, birden çok sunucu üzerinde, kullanıcılardan ba ğımsız bir şekilde da ğıtılarak işlenir. Hatta işlem anında verilerin hangi konumda oldu ğu dahi kullanıcılar tarafından bilinemez.⁶⁷ Bu durum güvenlik açıklarına yol açabilece ği gibi kullanıcı verilerinin kullanılabilirliğini de tehlikeye sokar.⁶⁸

Esasen veri sızıntısı riski bulut bilişimin en önemli sorunlarından dır. Örne ğin verilerin ifşası ya da izinsiz kişilerce veriye erişim, soruna örnek olarak gösterilebilir⁶⁹. Bu modelde kayıtların güvenli ğini sağlamak için kullanılan yaygın bir yöntem, görüntülemeyi yalnızca kayıtların şifresini çözmek için

yazılım ile kullanılmaz hale gelmiştir. Bulut depolama *datası* üzerinde bulunan yedek dosyalar ise *server* bilgisayara geri yüklenmelerine rağmen kriptolu şifreli olduklarından şirket dosyaları zayı olmuştur: Bakırköy 2. Asliye Ticaret Mahkemesi, E.2021/6, K.2021/11, 06.01. 2021 (lexpera-içtihat). Bir başka olayda ise aniden gerçekleşen arıza sebebiyle kullanıcının verisi erişilemez hale gelmiştir: Ankara BAM, 21. HD. E.2023/19, K.2023/611, 26.04.2023 (lexpera-içtihat). İstanbul BAM, 12. HD., E.2021/1112, K.2021/976, 24.06.2021 (lexpera-içtihat).

⁶⁴ Turan, *Bilişim Hukuku*, 321, 322. Bulut bilişimden kaynaklanabilecek di ğer sorunlar hakkında bkz. Turan, *Bulut Bilişim*, 181, 182.

⁶⁵ Zisis and Lekkas, "Addressing Cloud," 589; Mirashe and Kalyankar, "Cloud Computing," 81; Turan, *Bulut Bilişim*, 180.

⁶⁶ Jaeger, Lin and Grimes, "Cloud Computing," 274, 275; Sevli ve Küçükşille, "Bulut Ortamında," 268; Hon, Millard and Singh, "Cloud Technologies," 27.

⁶⁷ Sevli ve Küçükşille, "Bulut Ortamında," 268; Kaufman, "Data Security," 61, 62; Andrews and Newman, "Personal Jurisdiction," 326.

⁶⁸ Müller, *Cloud Computing*, 62. Bulut bilişimde güvenlik sorunlarına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Turan, *Bulut Bilişim*, 179 vd.

⁶⁹ Uyanık, "Bulut Depolama", 503.

uygun kimlik bilgilerine ve özel anahtarlara sahip kişilerle sınırlandıracak şifrelemenin kullanılmasıdır.⁷⁰ Ancak şifrelenmiş kayıt, daha büyük bir bulut tabanlı veri merkezinin parçası olduğunda, şifre çözme anahtarı ile erişim kimlik bilgilerini kimin tutacağı meselesi ayrı bir güvenlik sorunu oluşturur.⁷¹ İlave olarak bulut bilişimde farklı noktalardaki veriler, farklı sunucularda depolanır ve sistem, farklı kişilerce yönetilir.⁷² Bulut bilişim, bir anlamda kullanıcıların, verilerini üçüncü kişilerin kontrolü altındaki uzak sunucularda depoladıkları ve kendi bilgisayarları yerine başka bir yerde depolanan ve belki de çalıştırılan yazılım uygulamalarına güvendikleri teknik bir düzenlemedir.⁷³ Sistemin farklı kişilerce yönetilmesi ise güvenlik açısından bulut hizmeti sağlayıcının depoladığı verileri üçüncü kişilerin müdahalesinden ne derece koruyabildiği sorusunu akla getirir.⁷⁴ Esasen bu noktada yaşanan sıkıntılar sebebiyle bulut hizmeti sağlayıcıları, sorumluluğu kendi üzerlerine almaktan da kaçınmaktadır.⁷⁵ Oysa yaşanan sorunlar, yetkisiz kişinin veriye ulaşarak veriyi kullanması⁷⁶ ya da özel hayatın gizliliğini ihlâl ya da kişisel verilerin ihlâli⁷⁷ gibi çeşitli gizlilik ihlallerinin

⁷⁰ Paylaşılan depolama ortamının tüm verileri koruduğundan emin olmak için test edilmiş bir şifreleme şeması ve verilere yetkisiz erişimi önlemek için sıkı erişim kontrolleri gereklidir: Kaufman, "Data Security," 62.

⁷¹ Duranti and Jansen, "Records in," 161; Zissis and Lekkas, "Addressing Cloud," 586.

⁷² Dereboylular, "Bulut Bilişim," 163; Kaufman, "Data Security," 62; Uyanık, Bulut Depolama, 504.

⁷³ Svantesson and Clarke, "Privacy and Consumer," 391.

⁷⁴ Jaeger, Lin and Grimes, "Cloud Computing," 275. Yetkisiz kişilerin buluttaki veriye erişebilmesi hakkında bkz. Hon, Millard and Singh, "Control," 57 vd.

⁷⁵ Duranti and Jansen, "Records in," 163.

⁷⁶ Bozkurt Yüksel, *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*, 167.

⁷⁷ Kişisel verilerin bulut ortamında korunmasına yönelik ayrıntılı bilgi için bkz. Dimitra, Kamarinou, Christopher, Millard and Felicity, Turttons, "Protection of Personal Data in Clouds and Rights of Individuals," *Cloud Computing Law*, ed. Christopher Millard (Oxford: Oxford University Press, 2021), 289 vd.

yaşanmasına yol açabilir.⁷⁸ Ayrıca kullanıcılar, bulut hizmeti sağlayıcının kendisine sunulan verileri nasıl kullanacağı, verilerin ifşa edilip edilmeyeceği veya üçüncü kişilerce kullanılıp kullanılmayacağı gibi pek çok gizlilik sorunuyla karşılaşabilir.⁷⁹

Yine bulut bilişim modelinde kullanılan bir teknolojinin servis sağlayıcının denetimi olmaksızın piyasaya sürülmesi de güvenlik sorununa sebep olabilir.⁸⁰ Bunun gibi korsan (*hacker*) saldırıları ya da bulut hizmeti sağlayıcılarının, kullanıcıların verilerini üçüncü kişilerle paylaşması da güvenlik ve gizlilik ile ilgili risklere yol açabilir.⁸¹ Dolayısıyla bulut bilişim hizmetleri aracılığıyla aslında bilgisayar suçları, telif hakkı ihlalleri, sözleşmeler hukuku alanındaki ayrımcılık, dolandırıcılık, taciz, müstehcenlik, kişilik hakkı ihlali, marka hakkı ya da ticarî sırların ihlali gibi pek çok uyuşmazlık türü ortaya çıkabilir.⁸² İşte yaşanabilecek tüm bu uyuşmazlıklarda milletlerarası yetkili mahkemenin tespiti meselesi ise aşağıda incelenecektir.

II. MİLLETLERARASI YETKİLİ MAHKEMENİN TESPİTİ

Teknolojik gelişmelerin hız kazandığı ve teknolojik gelişmelerden kaynaklanan davaların görülmeye başlandığı ilk yıllarda mahkemeler, kullanıcıların ve mağdurun bulunduğu yer mahkemelerinin yetkisini kabul etmeyi reddediyordu.

⁷⁸ Ward and Sipior, "The Internet Jurisdiction," 335.

⁷⁹ Svantesson and Clarke, "Privacy and Consumer," 391; Jaeger, Lin and Grimes, "Cloud Computing," 275.

⁸⁰ Svantesson and Clarke, "Privacy and Consumer," 392.

⁸¹ Bozkurt Yüksel, *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*, 38. Yaşanan korsan saldırıları sebebiyle verilerin kullanılmaması hakkındaki kararlar için bkz. Ankara 11. Asliye Ticaret Mahkemesi, E.2019/519, K.2021/717, 30.09.2021(lexpera-içtihat). Bakırköy 2. Asliye Ticaret Mahkemesi, E.2021/6, K.2021/11, 06.01.2021(lexpera-içtihat); Bakırköy 2. Asliye Ticaret Mahkemesi, E 2021/347, K.2021/921, 14.10.2021 (lexpera-içtihat)

⁸² Ward and Sipior, "The Internet Jurisdiction," 335; Wang, "Jurisdiction and Cloud," 594.

Zamanla egemen devletler, vatandaşlarını koruyabilmek adına kendi mahkemelerinin yetkisinin varlığını kabul etmeye başladı.⁸³ Ancak bulutta yer alan verilerin fizikî açıdan belirgin bir cihazda bulunmaması, buluttaki verinin ve veriye yönelik işlemlerin yerinin tespitini güçleştirdi. Sonuç olarak buluttaki verilerin, coğrafi sınırları tanımaz bir şekilde varlıklarını sürdürmesi, bulut bilişim sistemi üzerinden gerçekleştirilen işlemler ve bu işlemlerden kaynaklanan uyumsuzluklarda milletlerarası yetkili mahkemenin belirsizliğini gün yüzüne çıkardı.⁸⁴

Kural olarak bulut bilişim sayesinde, birden fazla ülkeye dağılabilecek veri gönderme, depolama ya da işleme gibi hizmetler; güvenlik, gizlilik, veri hırsızlığı, veri kaybı ve fikrî mülkiyet ile ilgili farklı yasalara sahip hem yerel hem de uluslararası çapta birden fazla ülke mahkemesinin yetki alanında dağılabilir.⁸⁵ Bu da bulut hizmeti kullanıcıları ve sağlayıcılarının dünyanın herhangi bir yerinde açılacak bir dava ile karşı karşıya kalma riskini artırır. Zira bulut, doğası gereği küresel nitelikte bir sistemdir.⁸⁶ Hatta bu sebeple bulut hizmeti sağlayıcıları sözleşmelerde tüm riskleri kullanıcıların üzerine bırakan hükümlerle yetkiye ilişkin risklerin önüne geçmeye çalışmaktadır.⁸⁷ Diğer bir ifade ile bulut hizmeti sağlayıcıları, herhangi bir güvence ya da belirli bir performans düzeyi taahhüdü olmaksızın hizmet sunarak kendilerine karşı

⁸³ Kontargyris, *IT Laws*, 161, 162.

⁸⁴ Konu hakkındaki detaylı bilgi için bkz. Andrews and Newman, "Personal Jurisdiction," 313-384.

⁸⁵ Cheree, McAlpine, "Consider the Legal Risks of Cloud Computing." *Baseline*, no. 103 (March/April 2010): 32.

⁸⁶ Michael R., Nelson, "The Cloud, the Crowd, and Public Policy," *Issues in Science and Technology* 25, no. 4 (Summer 2009), 76, <https://www.jstor.org/stable/43314918>; Andrews and Newman, "Personal Jurisdiction," 351.

⁸⁷ McAlpine, "Consider," 32; Duranti and Jansen, "Records in," 162.

dünyanın farklı yerlerinde açılacak davalardan kaçınmayı amaçlamaktadır.⁸⁸ Dolayısıyla farklı ülkelerde gerçekleştirilecek veri gönderme, depolama ve işleme hizmetlerinden hareketle verinin yerinin tespit edilemediği bu model içerisinde gerçekleştirilecek gizlilik ihlâli gibi bir kişilik hakkı ihlâli ya da kişisel verilerin ihlâli veya bilgisayar suçları, telif hakkı ihlâlleri, sözleşmeler hukuku alanındaki; ayrımcılık, dolandırıcılık, taciz, müstehcenlik, marka hakkı ya da ticarî sırların ihlâli gibi pek çok uyuşmazlık türünde milletlerarası yetkili mahkemenin yerinin tespiti önemli bir yere sahiptir.

A. Yetkili Mahkemenin Tespitine İlişkin Sorunlar

Pek çok alanda içtihatlar ya da anlaşmalar yoluyla yeknesaklaştırma faaliyeti gerçekleştirilirken, özellikle internet alanında⁸⁹, milletlerarası yetkili mahkemenin tespitine yönelik ortak bir yaklaşım henüz oluşturulamamıştır.⁹⁰ Esasen

⁸⁸ Ward and Sipior, "The Internet Jurisdiction," 337; Kontargyris, *IT Laws*, 177.

⁸⁹ Esasen internet tabanlı bulut bilişim modelinde buluttan kaynaklanan uyuşmazlıklarda milletlerarası yetkili mahkemenin tespitinde internete ilişkin yaklaşım ve esasların uygulanması da düşünülebilir. Ancak internetteki açıklık ve veriye herkes tarafından erişilebilirlik bulut bilişim modelinde yoktur. Bulut bilişimde verilerin genellikle kullanıcılar arasında gizli tutulması kanaatimizce internete ilişkin esasların bulut bilişim modeline doğrudan uygulanabilmesine engeldir. Bu sebeple milletlerarası yetki meselesi, bulut bilişim modeli bakımından özel olarak değerlendirilmelidir. Ancak mahkemelerin internetten kaynaklanan uyuşmazlıklarda yetkili mahkemenin tespiti hakkında geliştirdiği yaklaşımlar hakkında bkz. Stephen W., Bosky, "Defamation in the Internet Age: Missouri's Jurisdictional Fight Begins with Baldwin v. Fischer-Smith," *Saint Louis University Law Journal* 56, no. 2 (Winter 2012), 589 vd. Esra, Dardağan, "Milletlerarası Yargı Yetkisi Kurallarının Sanal Ortama Uygulanması: Amerikan Hukukuna Bakış," *Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, no. 4 (2005): 83 vd.; Elif Hande, Altıntaş Açıkgöz, *İnternet Ortamındaki Kişilik Hakkı İhlâllerinde Milletlerarası Yetki* (Ankara: Yetkin, 2023), 120 vd.

⁹⁰ Ward and Sipior, "The Internet Jurisdiction," 334. Konuya ilişkin bkz. Elif, Ulusu Karataş, "Medya ve İnternet Yoluyla Sınırşan Kişilik Hakkı İhlallerinde AB ve Türk Hukuklarındaki Milletlerarası Yetki Kurallarının

yeknesaklığın sağlanamaması, internetle bağlantılı uyumsuzluklarda, milletlerarası yetkili mahkemenin tespitindeki ana sorundur.

Bulut bilişim modeli de verinin yerinin tespit edilememesi de yetkili mahkemenin tespitini zorlaştıran bir sorundur. Bulut bilişimden kaynaklanan uyumsuzluklar, kural olarak ülkelerin coğrafi sınırlarını aşarak, davanın hangi yer mahkemesinde görüleceği sorusunu gündeme getirir.⁹¹ Gerçekten de buluttaki veriler, ülkelerin coğrafi sınırlarından bağımsız bir hareket kabiliyetine sahiptir. Yukarıda da ifade edildiği gibi kullanıcılar, buldukları ülkenin dışında, bulut hizmeti sağlayıcının dünyanın herhangi bir yerindeki sunucusunda verilerini saklayabilir.⁹² Hatta buluttaki veri, parçalar halinde farklı veri merkezlerine de dağıtılabilir.⁹³ Yine buluttaki verilerin aynı anda birden fazla yerde olması da mümkündür.⁹⁴ Bulut hizmeti

Karşılaştırmalı Değerlendirmesi," *Kişilik Haklarına İlişkin Güncel Sorunlar*, ed. Sanem Aksoy Dursun ve Arzu Genç Arıdemir (İstanbul: onikilevha, 2020), 201 vd.; Fügen, Sargın, *İnternet Aracılığıyla Gerçekleşen Marka İhlalleri Hakkında Milletlerarası Yetkiyi Haiz Mahkemeler ve Uygulanacak Hukuk* (Ankara: Yetkin, 2005), 33 vd; Altıntaş Açıkgöz, *İnternet Ortamındaki*, 111 vd.

⁹¹ Ward and Sipior, "The Internet Jurisdiction," 334.

⁹² Bozkurt Yüksel, *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*, 167. Bulut hizmeti sağlayıcıları, yalnızca verileri değil iş yüklerini de hem yerel veri merkezleri içindeki hem de farklı konumdaki veri merkezleri arasındaki sunucular arasında kolayca kaydırabilir: Andrews and Newman, "Personal Jurisdiction," 325.

⁹³ Verinin bütünlüğünü korumak için buluttaki tek bir bilgisayarda depolanan verilerin, buluttaki diğer bilgisayarlara kopyalanması gerekir. Bir bilgisayar çevrimdışı olursa, o bilgisayarın verileri, buluttaki yeni bir bilgisayara otomatik olarak yeniden dağıtılır: Mirashe and Kalyankar, "Cloud Computing," 79; Bozkurt Yüksel, *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*, 169.

⁹⁴ Başka bir ifade ile veriler hem her yerde bulunan hem de verinin yerinin değiştirilmesinin kolaylığı ve tespitinin güçlüğü sebebiyle hiçbir yerde bulunmadığı kabul edilen bir sunucu çiftliğinde yer alır: Andrews and Newman, "Personal Jurisdiction," 316.

sağlayıcı, kullanıcıdan habersiz bir şekilde kullanıcının verisini bir ülkeden başka bir ülkeye, bir bilgisayardan diğer bir bilgisayara ya da bir hizmet sağlayıcıdan diğer bir hizmet sağlayıcıya aktarabilir.⁹⁵ İlave olarak veri merkezleri yeniden konumlandırılabilir veya mevcut veri merkezlerinin yanına yeni bir veri merkezi eklemesi her zaman gerçekleştirilebilir. Tüm bunlar, buluttaki verinin yerinin neresi olduğu noktasında sorunlar yaratarak⁹⁶ bulutta gerçekleşen ihlâlin yerinin belirlenmesinde ve yetkili mahkemenin tespitinde zorluğa yol açabilir.⁹⁷

Bulut bilişimde uyuşmazlıkların genel olarak birden çok ülke ile coğrafi bağlantı taşıması, milletlerarası yetkili mahkemenin neresi olduğu sorusunu ortaya çıkaran bir diğer sebeptir. Zira uyuşmazlıkla irtibatlı birden çok mahkemenin varlığı, hangi yerdeki mahkemenin yetkili olacağı sorusunu gündeme getirecektir. Örneğin, bulut hizmeti sağlayıcı (X)'in Fransız vatandaşı olduğunu ve Londra'da yaşadığını düşünelim. (X)'in merkezi New York'ta olan ve veri merkezleri Hollanda (Utrecht) ve Amerika Birleşik Devletleri'nde (Kaliforniya) bulunan bir elektronik ticaret şirketinin bulunduğunu varsayalım. Bulut hizmeti kullanıcısı (Y)'nin de İspanyol vatandaşı olduğu ve Dublin'de yaşadığını düşünelim. (Y)'nin bulut bilişimden faydalanacağı işletmesini Almanya'da kurduğunu farz edelim. Örneğimizin bu haliyle farklı açılardan pek çok coğrafi bağlantı unsuru taşıdığı açıktır.⁹⁸ Tüm bu coğrafi bağlantılar, bulut bilişimden kaynaklanan uyuşmazlıkla uzak ya da yakın bir irtibata sahip olacağından uyuşmazlıkla bağlantılı hangi yer mahkemesinin yetkili kabul edileceği sorusunu gündeme getirecektir.

⁹⁵ Bozkurt Yüksel, *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*, 164; Andrews and Newman, "Personal Jurisdiction," 327.

⁹⁶ Bozkurt Yüksel, *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*, 164; Koops and Goodwin, *Cyberspace*, 22.

⁹⁷ Wang, "Jurisdiction and Cloud," 595.

⁹⁸ Örnek için bkz. Wang, "Jurisdiction and Cloud," 601.

Bu aşamaya kadar yaptığımız açıklamalardan da anlaşılacağı gibi bulut bilişimde milletlerarası yetkili mahkemenin tespitinde yaşanan sorunun temel iki kaynağı, verinin dünyanın farklı yerlerine yayılması sebebi ile verinin yerinin ve buna bağlı olarak ihlâlin yerinin tespit edilememesi ve bir uyuşmazlığın birden çok ülke ile irtibat taşınması gerekçesiyle yetkili olma iddiasında bulunabilecek mahkemelerin çokluğudur. Dolayısıyla aşağıda bu iki ana sorundan hareketle uyuşmazlıklarda yetkili mahkemenin tespitinin nasıl yapılacağı sorusu cevaplandırılacaktır.

Belirtilmelidir ki iyi müzakere edilmiş ve geliştirilmiş bir bulut hizmet sözleşmesinin içerisinde yer alan yetki sözleşmeleri, yetkili mahkemenin tespitinde yararlanılacak en doğru kaynaktır.⁹⁹ Ancak biz çalışmamızda, bulut bilişim sözleşmelerinde genel işlem şartları arasında yer alabilecek ya da müstakil bir şekilde düzenlenebilecek yetki sözleşmelerini dikkate almaksızın, gelişmekte olan bu teknolojik modelden kaynaklanan uyuşmazlıklarda milletlerarası yetkili mahkemenin tespitinde nasıl bir yaklaşım, ilke ya da kriterden hareket edilmesi gerektiği ve bu uyuşmazlık türlerine özgü yetki kurallarının düzenlenip düzenlenemeyeceği hususlarını ele alacağız. Bu amaçla aşağıda, öğretinin ileri sürdüğü çözüm önerilerini öncelikle inceleyecek ardından da kendi görüşümüzü açıklayacağız.

B. Yetki Kurallarının Belirlenmesinde Gerçek ve Sıkı İrtibatın Önemi

Milletlerarası yetkili mahkemenin tespiti adına öğretinin görüşleri ve kendi görüşümüzü açıklamaya geçmeden önce ifade edilmelidir ki birden çok ülke ile farklı irtibatlar taşıyabilecek buluttan kaynaklanan uyuşmazlıklarda, uyuşmazlıkla gerçek ve sıkı irtibata sahip yer mahkemelerinin yetkilendirilmesi gerekir. Zira uyuşmazlıkla gerçek ve sıkı irtibata sahip olmayan mahkemelerin yetkili kılınması,

⁹⁹ Konu hakkında bkz. Wang, "Jurisdiction and Cloud," 589-616.

milletlerarası usûl hukuku açısından istenmeyen sorunların yaşanmasına yol açabilir.

Egemen devletler, uyuşmazlığın yabancı bir ya da birden çok ülke ile irtibat içerisinde bulunduğu hallerde, hangi devlet mahkemesinin uyuşmazlığa bakacağını gösteren milletlerarası yetki kurallarına sahiptir.¹⁰⁰ Devletler, bu kuralların belirlenmesinde kural olarak sınırsız bir yetkiye sahip olsalar da milletlerarası yetki kurallarının tespitinde objektif bağlantıları esas almayı tercih ederler.¹⁰¹ Zira devletlerin kendi yetkilerini belirlemek için sahip olduğu serbestinin sınırlarını aşarak

¹⁰⁰ Nuray, Ekşi, *Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisi* (İstanbul: Beta, 2000), 18; Ergin, Nomer, *Devletler Hususî Hukuku* (İstanbul: Beta 2021), 427.

¹⁰¹ Özel, Sibel/Erkan, Mustafa/Pürselim, Hatice Selin/Karaca, Hüseyin Akif, *Milletlerarası Özel Hukuk*, İstanbul, 2023, 736.

kullanmaları, aşırı yetki¹⁰² kurallarını meydana getirir.¹⁰³ Aşırı yetki kuralları, zayıf, dolayısıyla uygun olmayan yetki sebeplerine dayanarak gerçekleştirilen yetki tesisidir.¹⁰⁴ Bir diğer ifadeyle milletlerarası yetki kurallarının tesisinde dikkate alınan bağlantı noktalarının zayıf, geçici, sunî veya sübjektif esaslara dayalı gerçekleştirilmesi aşırı yetki (*exorbitant jurisdiction*) kurallarının ortaya çıkma sebebidir.¹⁰⁵ Bu kurallar, uyumsuzluğun tarafları veya uyumsuzluk konusu ile yetkili mahkeme arasındaki ilişkinin çok zayıf olması ya da makul olmaması sonuçlarına yol açar.¹⁰⁶ Bu durum ise ilamın, dava konusu ve taraflarla gerçek bir

¹⁰² Türk öğretisinde bu tür yetki kuralları için hem “aşırı yetki” hem de “aşkın yetki” kavramının kullanıldığı görülmektedir. Bu kapsamda Dardağan, Güngör ve Gölcüklü’nün çalışmalarında aşkın yetki kavramını kullandığı görülür: bkz. Dardağan, Esra, *Milletlerarası Usûl Hukukunda Aşkın Yetki Kavramı* (Ankara: Siyasal Kitabevi, 2005), 117, 118; Güngör, Gülin, *Türk Milletlerarası Özel Hukuku Kanunlar İhtilafı Hukuku Milletlerarası Usûl Hukuku* (Ankara: Yetkin, 2022) 301; Gölcüklü, İlyas, *Milletlerarası Tahkimde Dava Açma Yasakları* (İstanbul: XII Levha, 2018) 125 vd. Ekşi, Nomer, Akıncı, Tekinalp, Özkan/Tütüncübaşı, Şanlı/Esen/Ataman Figanmeşe, Doğan/Yılmaz/Ayhan İzmirli, Can ve Tuna, Özel, Özel/Erkan/Pürselim/Karaca, ise çalışmalarında aşırı yetki kavramını kullanmışlardır: bkz. Ekşi, *Türk Mahkemelerinin*, 50 vd.; Nomer, *Devletler Hususî Hukuku*, 528; Akıncı, Ziya, *Milletlerarası Özel Hukuk* (İstanbul: Vedat, 2020) 204, 205; Tekinalp, Gülören, *Milletlerarası Özel Hukuk Bağlama ve Usûl Hukuku Kuralları* (İstanbul: Vedat, 2020) 402; Özkan Işıl ve Tütüncübaşı, Uğur, *Uluslararası Usûl Hukuku* (Ankara: Adalet, 2020) 207; Can, Hacı ve Tuna, Ekin, *Milletlerarası Usul Hukuku* (Ankara, Adalet, 2022) 347, 356; Şanlı, Cemal/Esen, Emre/Ataman-Figanmeşe, İnci, *Milletlerarası Özel Hukuk* (İstanbul: Beta, 2023) 472, 649, 678; Doğan, Vahit/Yılmaz, Çağrı Alper/Ayhan İzmirli, Lale, *Milletlerarası Özel Hukuk* (Ankara: Savaş, 2023) 131; Özel, Sibel, *Uluslararası Alanda Medya ve İnternette Kişilik Hakkının Korunması* (Ankara: Seçkin, 2004) 181, 182, 185; Özel/Erkan/Pürselim/Karaca, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 736 vd. Biz de çalışmamızda öğretinin çoğunluğu tarafından kullanılan “aşırı yetki” kavramını tercih ettik.

¹⁰³ Nomer, *Devletler Hususî Hukuku*, 529.

¹⁰⁴ Güngör, *Türk Milletlerarası Özel Hukuku*, 301.

¹⁰⁵ Şanlı/Esen/Ataman-Figanmeşe, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 469; Ekşi, *Türk Mahkemelerinin*, 78, 79.

¹⁰⁶ Dardağan, *Milletlerarası Usul Hukukunda*, 121.

irtibatı bulunmadığı halde kendisini yetkili kabul eden bir devlet mahkemesinde verilmesi ve verilen bu kararın diğer ülkelerde bir tenfiz engeli olarak ileri sürülebilmesi ihtimalini yaratabilir.¹⁰⁷ Yine mahkeme ile irtibatsız yetki kuralları, mahkemenin adil ve doğru karar vereceğine ilişkin güveni zedeler.¹⁰⁸ Ayrıca objektif ve gerçek irtibatın bulunmadığı bir yerde açılan dava, taraflar arasındaki adil ve eşit yargılanma ilkesine¹⁰⁹ aykırılık teşkil edebilir.¹¹⁰ Davanın konusu ve tarafları ile mahkeme arasındaki zayıf bağlantıya dayanan yetki kuralları genellikle davacıyı koruyucu, davalıyı ise haksız yere külfet altına sokan kurallar olması sebebi ile adil olmaması noktasında da eleştirilir.¹¹¹ Hatta yabancı düşmanlığı ya da yolsuzluk gibi etkilerle davalı aleyhine karar alınması bile söz konusu olabilir.¹¹² Tüm bu gerekçelerle aşırı yetki kuralları milletlerarası usûl hukuku uygulamasında ve öğretisinde kınanmaktadır.¹¹³

Bulut bilişim sisteminde uyumsuzlukların birden fazla ülke ile irtibatlı olması, farklı ülke mahkemelerinin yetkisini tesis

¹⁰⁷ Ekşi, *Türk Mahkemelerinin*, 79; Özel/Erkan/Pürselim/Karaca, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 736; Tekin, Esra, *Milletlerarası Özel Hukukta Kişilik Haklarının İnternet Yoluyla İhlâlinde Sorumluluk* (İstanbul: XII Levha, 2021) 148, 149; Özkan ve Tütüncübaşı, *Uluslararası Usûl Hukuku*, 207.

¹⁰⁸ Nomer, Ergin, *Devletler Hususi Hukuku*, 528, 529.

¹⁰⁹ Doğan/Yılmaz/Ayhan İzmirliye göre, aşırı yetki kuralları çerçevesinde kendini yetkili gören bir ülke mahkemesinde karar verilmesi, tarafların tabii hakimden mahrum olmaları ve tabii hakim ilkesinin ihlâl edilmesi sonucunu da doğurmaktadır: Doğan/Yılmaz/Ayhan İzmirli, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 131. Aynı yönde bkz. Ekşi, *Türk Mahkemelerinin*, 79. Tekinalp'e göre ise aşırı yetki kuralları; mahkemeye tanınan yetkinin, hukuk ilkeleri, genel kabul gören standartlar veya adil menfaatler dengesine aykırı olduğu ve tarafsızlığı ihlal ettiği anlamına gelir: Tekinalp, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 402.

¹¹⁰ Özel/Erkan/Pürselim/Karaca, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 737.

¹¹¹ Dardağan, *Milletlerarası Usul Hukukunda*, 121; Süzen, Begüm, *Tanım ve Tenfiz Davalarında Kararı Veren Mahkemenin Yetkisinin Denetimi* (İstanbul: XI Levha, 2016), 124; Ekşi, *Türk Mahkemelerinin*, 79.

¹¹² Akıncı, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 205.

¹¹³ Tekinalp, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 402.

etmekte ve davacı tarafa, kendisine avantajlar sağlayacak yargı mercileri arasından birini seçebilme diğer bir ifadeyle *forum shopping* yapabilme olanağını da sağlamaktadır.¹¹⁴ Esasen milletlerarası yetkinin tespitinde ülke ile dava arasındaki zayıf, geçici ve tesadüfî irtibat noktalarının kullanılması *forum shopping*'i kolaylaştırır.¹¹⁵ Oysa tarafların oldukça zayıf irtibatları kullanarak davalarını kendilerine avantaj sağlayacak ülke mahkemelerine çekmeleri milletlerarası usûl hukukunda istenmez. Bu durum milletlerarası yetkinin tesisinde dikkate alınan kural, ilkeler ve milletlerarası usûl hukukunun benimsediği hakkaniyetle bağdaşmaz.¹¹⁶ Zira davalı, yabancı bir ülkede güçlü bir davacı karşısında kendi hakkını korumada zayıf duruma düşebilir.¹¹⁷ Yine davacı, kendisi için en uygun yerde dava açma imkânını kullanarak kanunlar ihtilâfı kuralları, usûl hukuku kuralları ve uyuşmazlığa uygulanacak maddî hukukun değişmesine, bir başka ifadeyle davanın sonucunun değişmesine etki edebilir.¹¹⁸ Hatta bu gerekçeyle *forum shopping* için “devletler özel hukukçularının korkulu rüyası”, “affolunmaz günah” gibi deyimler de kullanılmıştır.¹¹⁹ Oysaki uyuşmazlıkla gerçek ve sıkı irtibatlı mahkemelerin yetkilendirilmesi, yetkili mahkeme sayısını sınırlandırarak aşırı yetki ya da *forum shopping* gibi sorunların ortaya çıkmasını engelleyeceği gibi davalı ve davacının yetkili mahkemeyi öngörülebilmesine, tarafların iddia ve savunmalarını buna uygun bir şekilde hazırlayabilmelerine katkı sağlayacak ve

¹¹⁴ Nomer, Ergin, *Devletler Hususi Hukuku*, 12; Ekşi, *Türk Mahkemelerinin*, 264.

¹¹⁵ Şanlı/Esen/Ataman-Figanmeşe, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 462.

¹¹⁶ Şanlı/Esen/Ataman-Figanmeşe, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 462.

¹¹⁷ Nomer, Ergin, *Devletler Hususi Hukuku*, 499.

¹¹⁸ Ekşi, *Türk Mahkemelerinin*, 265; Altıntaş Açıkgöz, *İnternet Ortamındaki*, 99,100; Özkan ve Tütüncübaşı, *Uluslararası Usûl Hukuku*, 4.

¹¹⁹ Esasen davacıya birden fazla ülkede dava açma olanağı tanınmışsa davacının seçim hakkını kullanması hukuka uygundur. Ancak buradaki sorun, davacının bu hareket serbestisinin sınırlarının belirsizliğidir: Ekşi, *Türk Mahkemelerinin*, 265.

davacının yapacağı tercihle davanın seyrinin etkilenmesine de engel olacaktır.

Sonuç olarak milletlerarası yetki kurallarının tespitinde zayıf, geçici tesadüfî irtibat noktalarının kullanılması yerine, gerçek ve uyumsuzlukla sıkı ilişkili yetki kriterleri tercih edilmelidir. Zira aksi durum aşırı yetki, *forum shopping* ya da yetkili mahkemenin öngörülememesi sorunlarına sebep olabilecektir. Yine davalıdan çok uzak yerlerde yargılama yapılması; davalının savunma hakkı, dolayısıyla da adil yargılanma hakkının ihlâli ve uyumsuzlukla irtibatsız mahkemelerin verdiği kararların tanınması ya da tenfiz edilememesi gibi çeşitli hukukî sorunların yaşanmasına da yol açabilecektir.

C. Öğretinin Buluta Özgü Yetki Kriteri¹²⁰ Önerileri

Öncelikle ifade edilmelidir ki; bulut bilişim sisteminde milletlerarası yetkili mahkemenin tespitinde, verinin yerine odaklanmak uygun bir yöntem olarak görülmemiştir. Bulut bilişimin kendi özelliklerinin yanı sıra verinin internete yüklenmesi ile o veriye her yerden erişilebilmesi¹²¹, bu

¹²⁰ Uygulanacak hukuku gösteren bağlama kuralları, bağlama konusunda yer alan hukuk ilişkisinin hukuk düzenleri ile irtibatını kuran “bağlama noktası”na sahiptir. Ancak çalışmamızda milletlerarası yetki kuralları incelendiğinden “bağlama noktası” ifadesinin kullanımından kaçınılmıştır. Türk öğretisinde, milletlerarası yetki kuralları için “bağlama noktası” ifadesinin yerine “bağlanma noktası” ya da “yetki kriteri/yetkiyi tesis eden kriter” kavramlarının kullanıldığı görülmektedir. Çalışmamızda da yalnızca milletlerarası yetki kurallarından bahsedildiğinden, bağlama noktası ifadesi için kavramsal bir farklılık yaratmamak adına yetki kurallarının hukuk düzeni ile irtibatını kuran unsurlar, “yetki kriteri ya da yetkiyi tesis eden kriter” kavramı ile ifade edilmiştir. Aynı yönde kullanım için bkz. Altıntaş Açıkgöz, *İnternet Ortamındaki*, 111 vd. Bağlanma noktası kullanımı için bkz. Özkan ve Tütüncübaşı, *Uluslararası Usûl Hukuku*, 207.

¹²¹ Kim, “Cloud Computing,” 66; Mirashe and Kalyankar, “Cloud Computing,” 79.

anlayışının kabulünde etkilidir.¹²² Yine verinin depolandığı ya da işlendiği ülkenin dikkate alınması da bulut hizmeti sağlayıcılarının dünyanın farklı yerlerinde kaynaklara sahip olabilme ihtimali sebebiyle kabul edilmemiştir. Örneğin *Kuner*'e göre, verinin işlenmesi farklı yerlerde gerçekleşebilecek bir süreç olduğundan yetkili mahkemenin verinin işlendiği yere göre belirlenmesi *for* devletin tespitini güçleştirecektir.¹²³

Bu noktada konuya farklı bir bakış açısı ile çözüm getirmeyi amaçlayan öğreti, deniz ticareti hukukunda kullanılan bayrak devleti yaklaşımından esinlenmiştir.¹²⁴ Deniz ticareti alanında bir ülke topraklarından elde edilen mallar, okyanuslar boyunca ilerleyerek başka bir ülkeye taşınmaktadır. Ancak taraflarının tâbi olduğu farklı mevzuat ve düzenlemelerden doğabilecek her türlü uyuşmazlığı önlemek için uluslararası denizcilik anlaşmaları, nakliye gemisinin (bayrak devleti) uyuğunun yetkili mahkemeyi göstereceğini belirlemiştir. Öğretide, bu yaklaşımdan hareketle, bulut hizmeti sağlayıcının kurulu bulunduğu yerin de bayrak devleti kuralı gibi yetkili mahkemeyi gösterebileceği önerilmiştir.¹²⁵ Ancak bu öneri, verinin transit geçiş yapacağı ülkelere nasıl bir yetki vereceği noktasında sorun doğurmuştur. Zira deniz ticareti alanında, kıyı devletlerine gemide denetim yapma izni verilmektedir. Bulut bilişimde ise verinin transit geçeceği ülkelerin yetkisi ayrı bir problem oluşturmuştur. Ayrıca özellikle güvenlik kurallarına ilişkin tüm

¹²² Bozkurt Yüksel, *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*, 168.

¹²³ Christopher, Kuner. "Internet Jurisdiction and Data Protection Law: An International Legal Analysis (Part 2)." *International Journal of Law and Information Technology* 18, no. 3 (2010):17, <https://doi.org/10.1093/ijlit/eaq004> or https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1689495.

¹²⁴ Yazarlar, bulut tabanlı hizmetlerin dağıtık yapısı, özellikle sorumluluk, özgünlük ve mülkiyetle ilgili konularda milletlerarası yetkiye ilişkin ciddi endişeler doğurduğu için tekliflerini özellikle bu konular hakkında olmuştur: Duranti and Jansen, "Records in," 162.

¹²⁵ Duranti and Jansen, "Records in," 162.

tarafının uyacağı kuralların oluşturulması meselesi, bu yaklaşımın temel sorunu haline gelmiştir.¹²⁶

Verilerin depolandığı ve arşivinin yapıldığı yerin yetkili mahkemenin tespitinde dikkate alınması ise bir diğer öneridir.¹²⁷ Ancak bulut bilişim modelinde, arşivlerin yalnızca depolama alanı sağlayan fizikî bir yapı olarak değil de politika oluşturan, kural ve düzenlemeler getirip uygulayan denetleyici bir kurum olarak görülmesi, bu önerinin kabul edilmesini engellemiştir.¹²⁸

Öğretinin ele aldığı diğer bir ihtimal ise konu hakkında milletlerarası bir anlaşma düzenlenmesi ve imzalanmasıdır.¹²⁹ Yargı ve uzlaşma makamlarının oluşumunda, yetki ve uygulanacak hukuk kurallarının belirlenmesinde, milletlerarası sözleşmenin büyük bir fayda sağlayacağı kesindir. Ancak sözleşmelerin uygulanma alanlarının taraf devletlerle sınırlı olduğu hususu ele alındığında, milletlerarası sözleşmelerin de milletlerarası yetkili mahkemenin tayini sorununu çözmeye yetersiz kalacağı kabul edilmelidir.¹³⁰ Sözleşmelerin yanında uluslararası teamül hukuku kurallarının oluşturulması da önerilen diğer bir seçenektir.¹³¹ Yine bulutta gerçekleşen hukukî ihlaller bakımından yapılacak kanunî düzenlemelerle özel yetkili mahkemelerin öngörülmesi de başka bir öneridir.¹³²

¹²⁶ Duranti and Jansen, "Records in," 162, 163.

¹²⁷ Duranti and Jansen, "Records in," 163.

¹²⁸ Duranti and Jansen, "Records in," 164.

¹²⁹ Sınır ötesi işlemlerde veya uluslararası boyutu olan diğer durumlarda, milletlerarası yetkiye ilişkin konular, devletlerin uyum ihtiyacı sebebiyle milletlerarası sözleşmelere konu edinmek istenmektedir. Bu sebeple internet tabanlı uyumsuzluklarda milletlerarası sözleşmelerle uyumlu hale getirilebilir: Ahmad, Kamal, *The Law of Cyber-Space an Invitation to the Table of Negotiations* (Geneva: United Nations Institute of Training Research, 2005), 204.

¹³⁰ Sargın, *İnternet Aracılığıyla*, 225.

¹³¹ Ahmad, *The Law of Cyber-Space*, 204, 205.

¹³² Andrews and Newman, "Personal Jurisdiction," 364 vd; Kontargyris, *IT Laws*, 170.

Öğretideki bir diğer öneri ise bulut bilişim sistemi aracılığıyla işlenen haksız fiillere ilişkindir. Görüşe göre, bulut bilişim aracılığıyla işlenen haksız fiillerde mağdur, açıkça hedeflenemez. Fiil, uzak bir sunucuda depolanmış veriler üzerinde gerçekleşir. Bu anlamda davacı, davasını kendi ikamet yeri mahkemesinde açmalıdır. Zira veriye yönelen haksız fiil, hedeflenemeyen bir mağdur üzerinde etki yaratmaktadır ve bu mağdur, kendisini yerleşim yerinde savunmalıdır.¹³³ Görüşe göre önerinin kabulü, bulut üzerinden gerçekleştirilecek haksız fiillerin sayısını da azaltabilecektir. Zira yetkili mahkemenin tespitinde davacının yerleşim yerinin esas alınması, haksız fiili işleyen kişinin, mağdurun kimliğini bilememesi sebebiyle kendisine karşı dava açılabilir yerleri öngörmesini engelleyecektir. Yine haksız fiili işleyen kişi, mağdurun kim olduğunu bilmeyeceğinden kendisine karşı dünyanın her yerindeki mahkemelerde dava açılabilmesi riski ile yüzleşecektir.¹³⁴

Kontargyris ise Avrupa Birliği hukukunda geçerli olan Veri Koruma Tüzüğü (GDPR)¹³⁵ hükümlerinin bulut bilişimden kaynaklanan uyumsuzluklara uygulanabilirliğini değerlendirmiştir. Yazar, işlemin veri işleme olarak tanımlanabildiği hallerde GDPR hükümlerinin uygulanabileceğini kabul etmiştir.¹³⁶ Ancak yazar, kişisel mahremiyetin ve benzeri hakların söz konusu olduğu

¹³³ Andrews and Newman, "Personal Jurisdiction," 362, 363.

¹³⁴ Andrews and Newman, "Personal Jurisdiction," 364.

¹³⁵ Official Journal of the European Union "Regulation (EU) 2016/679 Of The European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation)", <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679>, Erişim Tarihi, 25.04.2023.

¹³⁶ Kontargyris, *IT Laws*,170.

durumlarda, yöntemin problemlili olabileceğini ileri sürmüştür.¹³⁷ Yazara göre bulut modeline ilişkin özelleştirmeler yapılmadıkça tercih edilecek yetki kuralları aynı anda birden çok mahkemeyi yetkilendirecektir.¹³⁸ Bu sebeple yazar, bulut bilişimden kaynaklanan uyuşmazlıklar için buluta özgü yasaların oluşturulması gerektiğini savunmuştur.¹³⁹

Görüldüğü gibi bulut bilişime özgü milletlerarası yetki kuralı oluşturabilmek adına öğretinin önerileri ya bizzat öneriyi yapanlar tarafından eleştirilerek kabul edilmemiş ya da baskın görüş halini alamamıştır. Bu anlamda öğretinin, bulut bilişim sisteminden kaynaklanan uyuşmazlıklarda kullanılmak amacıyla önerdiği yetki kriterlerinden hareketle bu uyuşmazlıklara özgü milletlerarası yetki kurallarının oluşturulabilmesi henüz mümkün değildir.

D. Buluta Özgü Yetki Kurallarında Dikkate Alınabilecek Diğer Yetki Kriterleri

Milletlerarası yetki kuralları, belirli bir ya da birkaç coğrafi bağlantı unsurunu esas alarak düzenlenir. Bulut bilişim sisteminde de bulut hizmeti sağlayıcının tâbiyeti, bir tüzel kişi ise merkez yeri, kullanıcının tâbiyeti ya da kullanıcı bir tüzel kişi ise onun merkez yeri, kullanıcı ya da bulut hizmeti sağlayıcının yerleşim yeri, verinin depolandığı yer ya da verinin bulunduğu yer veya verinin erişim yeri gibi farklı coğrafi bağlantılar akla ilk gelenlerdir. Ancak yukarıda kısaca açıklandığı üzere egemen devletler, kural olarak milletlerarası usul hukukunda hoş görülmemeyen sebeplerle karşılaşmamak adına zayıf, dolayısıyla uygun olmayan bağlantı unsurlarından hareketle milletlerarası yetki tesisinden kaçınmalıdır. Bu anlamda bulut bilişimde, milletlerarası yetkili mahkemenin tespiti açısından coğrafi bağlantının esas alınıp alınmayacağı ya da hangi coğrafi bağlantının esas alınacağı hususu değerlendirilmesi gereken ana

¹³⁷ Kontargyris, *IT Laws*,170.

¹³⁸ Kontargyris, *IT Laws*,169.

¹³⁹ Kontargyris, *IT Laws*,170.

meseledir. Dolayısıyla çalışmamızın bu aşamasında, bulut bilişimden kaynaklanan uyuşmazlıklarda genel yetki kuralları niteliğindeki davalının yerleşim yeri kuralına alternatif nitelik taşıyacak özel bir milletlerarası yetki kuralı oluşturulursa hangi yetki kriterlerinin dikkate alınabileceği sorusu cevaplandırılmaya çalışılacaktır.

Öncelikle bulut bilişimden kaynaklanan bir uyuşmazlıkta tarafların tâbiyetleri yetkili mahkemeyi belirleyecek bir kriter olarak değerlendirilebilir. Esasen tarafların tâbiyetlerinin dikkate alınması, büyük olasılıkla özellikle davalı açısından, davalının yerleşim yeri kuralı ile aynı yer mahkemesini yetkili kılacaktır. Zira davalının genel olarak tâbiyetinde bulunduğu devlette ikamet edeceği kabul edilir.¹⁴⁰ Bu itibarla alternatif bir yer mahkemesinin yetkisini tesis etmeyen bu kriterin yetkili mahkemenin tespiti bakımından kullanılmasının uygun olmayacağı kanaatindeyiz. Benzer şekilde tâbiyet kriterinin, her durumda uyuşmazlıkla irtibatlı bir yeri yetkili kılacağını kabul etmek de mümkün değildir. Verinin depolanması ya da işlenmesi işlemlerinin farklı yerlerde gerçekleştirilebileceği, tarafların yerleşim yeri ya da mutad meskenlerinin dünyanın farklı yerlerinde bulunması ihtimalinin çok yüksek olduğu bir uyuşmazlıkta, belki de tâbiyet, uyuşmazlıkla en irtibatsız kriter niteliğine sahip olacaktır.¹⁴¹ Sonuç olarak salt davacının tâbiyeti dikkate alınarak mahkemenin yetkisini tesis, aşırı yetki sorununa yol açabilecekken¹⁴², davalının uyuşmazlığın dikkate alınması ise irtibat yokluğuna ilişkin eleştirilerin doğmasına neden olabilecektir.¹⁴³ Tüm bu gerekçelerden hareketle milletlerarası yetkili mahkemenin tespitinde, uyuşmazlıkla irtibat sağlamadığı yönünde eleştiri alan ve alternatif bir

¹⁴⁰ Dardağan, *Milletlerarası Usul Hukukunda*, 143.

¹⁴¹ Dardağan, *Milletlerarası Usul Hukukunda*, 144.

¹⁴² Dardağan, *Milletlerarası Usul Hukukunda*, 130.

¹⁴³ Dardağan, *Milletlerarası Usul Hukukunda*, 144.

mahkemenin yetkisini tesis edemeyeceği genel olarak kabul edilen tâbiyetin, dikkate alınmasının uygun olmayacağı kanaatindeyiz.

Öğretinin kabul ettiği gibi verinin bulunduğu yerden hareketle milletlerarası yetkili mahkemenin belirlenmesi de kanaatimizce uygun bir yaklaşım olmayacaktır.¹⁴⁴ Bulut bilişim modelinde veriler, fizikî ya da coğrafi açıdan belirli bir yerde bulunmaz. Veriler, farklı ülkelerde yer alan veri merkezlerinde bulunabileceği gibi kullanımı sırasında bir noktadan başka bir noktaya sürekli göç edebilir.¹⁴⁵ Dolayısıyla uyumsuzluğu ortaya çıkaran hakkın ihlâli anında ya da davanın açıldığı an gibi belirli bir anda verinin yerinin tespiti güç belki de imkânsızdır. Ayrıca bulut bilişimde, verinin silinebilmesi ya da buluttan kaldırılabilmesi ihtimalleri de¹⁴⁶ “verinin bulunduğu yer” kriterinin, yetkili mahkemenin tespitinde dikkate alınmaya uygun olmadığını gösteren bir diğer sebeptir.

Akla gelebilecek başka bir ihtimal ise verilerin depolandığı yerin yetkiyi tesis eden bir kriter olarak dikkate alınmasıdır. Bulut bilişim sisteminde, her ne kadar sunucular yerel olabilsede verilerin denizaşırı yerlerde depolanması sıklıkla rastlanan bir durumdur.¹⁴⁷ Bu ihtimalde, verinin depolandığı yer mahkemesinin yetkisinin dikkate alınması, salt verinin depolandığı yer mahkemelerine yetki vererek, uyumsuzlukla irtibatsız ve aşırı yetkiye yol açabilecek yer mahkemelerini yetkili kılacaktır. Ayrıca verilerin belirli bir ülkede depolandığı tespit edilse bile veri dağıtım teknolojileri veriyi,

¹⁴⁴ Konu hakkında bkz. Yukarıda, B. Buluttan Kaynaklanan Uyuşmazlıklara Özgü Milletlerarası Yetki Kurallarının Tespiti Adına Öğretinin Önerdiği Yetki Kriterleri başlığı.

¹⁴⁵ Dereboylular, “Bulut Bilişim,” 170.

¹⁴⁶ Dereboylular, “Bulut Bilişim,” 175.

¹⁴⁷ Zissis and Lekkas, “Addressing Cloud,” 586; Dereboylular, “Bulut Bilişim,” 170; Müller, *Cloud Computing*, 38.

bulut bilişim ortamındaki bir dizi (potansiyel olarak binlerce) depolama aygıtına bölebilmektedir.¹⁴⁸ Veriler genellikle farklı sunucular arasında, çoklu kopyalarda ve parçalara bölünmüş şekilde depolanır. Zira sistem talep ve arzı dikkate alarak en verimli depolamayı hesaplayarak, dosyaları parçalar halinde devamlı hareket ettirir. Bu sebeple verinin depolandığı yerin, bulut hizmeti sağlayıcı tarafından tespit edilebilmesi bile güçtür.¹⁴⁹ Ayrıca kriterin kabulü, verinin depolandığı her bir aygıtın bulunduğu yer mahkemesinin yetkili kabul edilmesi sonucunu da doğurabilecektir. Bu ise davacıya *forum shopping* yapma imkânı sunacaktır. Yine davalı açısından öngörülemez kadar çok yer mahkemesinde kendisine karşı dava açılabilmesi riskini oluşturarak, davalının savunma hakkını kullanmasını da güçleştirebilecektir. İlave olarak verinin depolandığı yerlerden kullanıcıların habersiz olması, bu kriterin kullanılmasına engel olabilecek bir diğer husustur. Zira bulutta depolanan verilerin nerede depolandığı hakkında kullanıcının bilgisinin olmaması¹⁵⁰, ihlâlle karşılaşan kişinin yetkili mahkemeyi tespit etmesini zorlaştıracak, zaman ve masraf kaybına yol açabilecektir. Sonuç olarak salt verinin depolandığı yerin dikkate alınması, aşırı yetkiye yol açabileceği gibi *forum shopping* ve yetkili mahkemenin taraflarca öngörülememesine de sebep olabileceğinden kanaatimizce milletlerarası yetkili mahkemenin tespitinde dikkate alınacak bir kriter olarak değerlendirilmemelidir.

Verinin, bulut sistemi aracılığıyla erişildiği ya da erişilebildiği yer de yetkiyi tesis eden bir kriter olarak kullanılabilir. Ancak bulut bilişimin internet tabanlı bir sistem olması ve veriye internetin bulunduğu her yerden erişilebilirlik, neredeyse dünyadaki her yer mahkemesini yetkili kılabilir. Dolayısıyla buluttaki veriye her yerden erişilebilirlik, buluttan

¹⁴⁸ Dereboylular, "Bulut Bilişim," 172.

¹⁴⁹ Dereboylular, "Bulut Bilişim," 173; Zissis and Lekkas, "Addressing Cloud," 586.

¹⁵⁰ Kaufman, "Data Security," 61, 62.

kaynaklanan uyuşmazlıkların farklı yerlerle irtibatlı olmasına yol açabilir. Sonuçta mahkemeler, uyuşmazlıktan uzak olmalarına rağmen yalnızca verinin o yerden erişilmesi sebebiyle yetkili kabul edilebilir. Bu durum ise yine aşırı yetki ve *forum shopping*'e yol açabileceği gibi yetkili olma iddiasında bulunan mahkemelerin çokluğu sebebiyle yetkili mahkemenin öngörülebilmesini de zorlaştırır.

Şimdiye kadar yapılan açıklamalardan bulut bilişim teknolojisi veya internet teknolojisi ışığında milletlerarası yetkili mahkemenin tespitinde değerlendirmeye alınabilecek bazı yetki kriterlerini inceledik. Yaptığımız değerlendirmelerin sonucunda incelediğimiz yetki kriterlerinin bulut bilişim sistemine özgü milletlerarası yetkili kuralı oluşturmak için uygun olmadığı sonucuna ulaştık. Yine öğretinin yaptığı önerilerin de milletlerarası yetkili mahkemenin tespitinde kullanılmasının uygun olamayacağı kanaatine daha önce ulaşmıştık. Sonuç olarak, bulut bilişim sisteminin temel özelliklerinden hareketle tespit edilecek bir yetki kriterinin, bu sisteme özgü yetki kuralı oluşturmak adına kullanılamayacağı yapılan tüm bu açıklamaların ardından söylenebilir. Bu noktada aşağıda, bu yeni teknoloji modelinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda milletlerarası yetkili mahkemenin tespitinin nasıl yapılacağı sorusuna cevap verilecektir.

E. Görüşümüz

1. Mevcut Yetki Kurallarının Uygulanabilirliği

Kullanıcının teknik bilgilere sahip olamaması, bulut hizmeti sağlayıcının kullanıcının bilgisi dışında değişimler yapabildiği, verilere farklı cihazlarla ve farklı yerlerden erişilebilmesi, yaşanan güven sorunları dolayısıyla veriye erişebilecek üçüncü kişilerin mevcudiyeti gibi bulut bilişimin bazı temel özellikleri, yetkili mahkemenin tespitinde belirsizliklere yol açar. Örneğin veriye erişen üçüncü kişinin kimliği ya da veriye nerelerden erişildiği, depolama ya da veri işleme veya transfer faaliyetlerinin nerelerde yapıldığı gibi hususlar, esasen

uyuşmazlığın türüne göre uyuşmazlıkla sıkı irtibat taşıyabilir. Ancak her uyuşmazlıkta bu coğrafi irtibatların mahallinin belirlenmesi, yetkili mahkemenin tespitinde gerçek anlamda bir belirsizliğe yol açabileceği gibi zaman ve masraf kayıplarına da sebebiyet verebilir.¹⁵¹ Ayrıca buluttan kaynaklanan uyuşmazlıklarda, farklı coğrafi bağlantılardan hareketle uzak forumların yetkilendirilmesinin de önüne geçilmelidir. Bir başka ifadeyle milletlerarası yetkili mahkemeyi belirleyecek kuralların; öngörülebilirliği sağlayacak, açık ve uyuşmazlıkla irtibatlı yer mahkemelerini yetkili kılacak nitelikte olması gereklidir. Yine milletlerarası yetkili mahkemenin tespitinde uyuşmazlıkla zayıf bağlantılı mahkemenin yetkisizliğine hükmedebilecek kadar esneklik sağlayabilecek yetki kriterlerinden hareket edilmelidir.¹⁵² Ancak internet ya da bulut bilişim modelinin gelişiminden kaynaklanan erişim yeri, verinin bulunduğu ya da depolandığı yer gibi teknolojik bazı unsurlar ya da bulut bilişim uyuşmazlığının taraflarının konumları, bu esnekliği sağlamak bakımından yetersizdir. Yine bu yetki kriterlerinin uyuşmazlıkla sıkı irtibatı sağladıkları da kabul edilemez. Dolayısıyla yetkili mahkemenin tespitinde, internet ya da bulut bilişim modelinin gelişiminden kaynaklanan teknolojik bazı unsurların dikkate alınmasından ziyade uyuşmazlıkla irtibatlı ve esnekliği sağlayacak başka bir yaklaşımdan hareket edilmesi daha uygundur.

¹⁵¹ Zira veri işleme faaliyeti küresel olarak dağılmış sunucularda gerçekleştirilir ve bu yerlerin tespiti teknik bilgi gerektireceğinden masraflara sebep olabileceği gibi zaman kaybına da yol açabilir: Müller, *Cloud Computing*, 38.

¹⁵² *Can ve Tuna* da milletlerarası yetki kurallarının esnek ve rekabetçi yapıda olduklarını kabul eder: Can ve Tuna, *Milletlerarası Usul*, 79, 80. Aynı yönde internette kaynaklanan uyuşmazlıklar için bkz. Dardağan, "Milletlerarası Yargı Yetkisi," 120. Keller, "Lessons for the Hague", 2. Zaten milletlerarası yetki kuralları ülke ile dava arasındaki irtibata dayandığından, ülke ile irtibatsız mahkemelerin yetkili kılınmasını da engeller: Şanlı/Esen/Ataman-Figanmeşe, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 471.

Kanaatimizce, bulut bilişimden kaynaklanan uyuşmazlıklarda yetkili mahkemenin tespiti için yeni coğrafi bağlantılar tespit ederek uyuşmazlıklara özgü yetki kuralı öngörmektense mevcut özel yetki kurallarından yararlanılmalıdır. Zira mevcut özel yetki kuralları, uyuşmazlığın niteliği ve uyuşmazlığın konusunun meydana geldiği yeri esas alarak mahkeme ile uyuşmazlık arasındaki irtibatı kuran ve yetkili mahkeme ile uyuşmazlık konusu vakıalar arasındaki yakın ilişkiye dayanan kurallardır.¹⁵³ Dolayısıyla bulut bilişimden kaynaklanan uyuşmazlıklar bakımından da uyuşmazlığın türüne bağlı olarak uygulanabilecek mevcut özel yetki kurallarının dikkate alınması, uyuşmazlıkla sıkı irtibatlı mahkemelerin yetkilendirilmesini ve milletlerarası yetkili mahkemenin öngörülebilirliğini sağlayacaktır. Benimsenen yaklaşım, verinin bulunduğu ya da erişildiği veya erişilebilir olduğu yerlere odaklanan ya da teknolojik ilerlemelere bağlı olarak değişebilecek yetki kriterlerinin aksine her uyuşmazlıkta aynı yer mahkemelerini yetkili kılarak belirli bir kesinlik ve öngörülebilirlik sağlayabilecektir. Yine verinin erişildiği, depolandığı, işlendiği ya da bulunduğu yerin tespiti gibi teknik mevzulardan kaynaklanabilecek zaman ve masraf kayıplarının da önüne geçebilecektir.

Benzer bir görüş internet için de kabul edilmektedir. Örneğin, *Sargın*'a göre internetin kendine özgü yapısı nedeniyle yeni yetki kurallarının oluşturulmasına ya da siber mahkemelere

¹⁵³ Isabel, Roth, *Die internationale Zuständigkeit deutscher Gerichte bei Persönlichkeitsrechtsverletzungen im Internet* (Frankfurt: Peter Lang, 2007), 79; Mary, Twitchell, "The Myth of General Jurisdiction," *Harvard Law Review* 101, no. 3 (Jan.1988), 613, <https://doi.org/10.2307/1341142>; Ekşi, *Türk Mahkemelerinin*, 76; Özdemir Kocasakal, Hatice, *Elektronik Sözleşmelerden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Uygulanacak Hukukun ve Yetkili Mahkemenin Tespiti* (İstanbul: Vedat, 2003), 175.

ihtiyaç yoktur.¹⁵⁴ Geleneksel kuralların uyuşmazlıkların niteliğine uygun bir şekilde yorumlanması yeterli olacaktır.¹⁵⁵ Kanaatimizce de internet, bulut bilişim, elektronik ticaret gibi teknolojik ilerlemelerle ortaya çıkan her yeni alan için yeni düzenlemeler yapmaya, sırf bu uyuşmazlıkların çözümünü sağlayacak siber mahkemelerin oluşturulması gibi özel mahkemeler oluşturmaya ihtiyaç yoktur. Esasında tüm hukukî uyuşmazlıklar (ister internette ister bulutta ister fizikî ortamda ortaya çıksınlar) temel özellikleri itibarıyla aynıdır.¹⁵⁶ Bu anlamda teknolojik ilerlemeden kaynaklanan her bir uyuşmazlık türüne özgü yeni düzenlemelerin yapılması kanaatimizce uygun bir yaklaşım olmayacaktır. Şöyle ki; gün geçtikçe farklı teknolojiler ortaya çıkmakta ve bu teknolojilerden kaynaklanan uyuşmazlıklar da sıklaşmaktadır. Dolayısıyla teknolojik gelişme dikkate alınarak hazırlanan bir kural, teknolojinin ilerlemesi sonucunda kısa süre içerisinde eski kalabilmektedir. Bu kuraldan hareketle belirlenen mahkemenin ise aynı süre içerisinde uyuşmazlıkla irtibatını kaybetmesi muhtemeldir. Bu gerekçeyle, teknolojik gelişmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklar, fizikî ortamda meydana gelen uyuşmazlıklardan ciddi şekilde farklılaşmadıkça milletlerarası yetkili mahkeme,

¹⁵⁴ Yazar, internet ortamında gerçekleşen marka ihlallerini incelemiş ve yorumlarını genel olarak bu ihlâl türü açısından yapmıştır: Sargın, *İnternet Aracılığıyla*, 225. Benzer bir yaklaşım için bkz. Altıntaş Açıkgöz, *İnternet Ortamındaki*, 119.

¹⁵⁵ Sargın, *İnternet Aracılığıyla*, 225. Aynı yönde bkz. Jack L. Goldsmith, "Against Cyberanarchy," *The University of Chicago Law Review* 65, no. 40 (Autumn 1998), 1200, <https://doi.org/10.2307/1600262>. Moritz, Keller, "Lessons for the Hague: Internet Jurisdiction in Contract and Tort Cases in the European Community and the United States," *John Marshall Journal of Computer and Information Law* 23, no. 1 (2004), 14. Aksi yönde bkz. Aron. Mefford, "Lex Informatica: Foundations of Law on the Internet." *Indiana Journal of Global Legal Studies* 5, S. 1 (Fall 1997): 176, <https://www.repository.law.indiana.edu/ijgls/vol5/iss1/11>.

¹⁵⁶ Goldsmith, "Against Cyberanarchy," 1200, 1201; Özdemir Kocasakal, *Elektronik Sözleşmelerden*, 236.

mevcut yetki kurallarının, buluttan kaynaklanan uyuşmazlıkların kendilerine özgü yapısına uygun bir şekilde yorumlanması yoluyla tespit edilmelidir.¹⁵⁷

İlave olarak ifade edilmelidir ki pek çok coğrafi bölgeye (belki de dünyanın her yerine) ve sayısız kullanıcıya erişmek isteyen bir sistemde, sistemdeki unsurların (verinin işleme yeri, verilerin depolanma yeri, veriye erişim yeri ya da verinin bulunduğu yer gibi) dikkate alınarak yetkili mahkemenin tespitinin yapılması, yetkili mahkeme yığının ortaya çıkmasına da sebebiyet verebilir. Zira hem bulut bilişim sisteminin kaynakları hem de veriler açısından geniş bir yayılım hedefleyen bu modelde, sistemin gelişmesinde kullanılan teknolojik unsurlardan hareketle belirli bir yer mahkemesinin yetkili kılınabileceğini kabul etmek, modelin ana amacı olan her yerden erişilebilirlik anlayışına da aykırıdır. Coğrafi ve fizikî açıdan farklı yerlere ulaşmak isteyen sistemin unsurlarının, öngörülebilir nitelikte ve sınırlı sayıdaki yer mahkemelerini yetkili kılabilmesi, kanaatimizce oldukça güçtür.

Sonuç olarak kabul edilmelidir ki mevcut milletlerarası yetki kurallarının bulut bilişimden kaynaklanan uyuşmazlıklara uyarlanmasının önünde hiçbir engel yoktur. Kabul edilen bu anlayışla, bulut bilişim uyuşmazlıkları bakımından coğrafi bağlantı noktalarının çokluğu ya da veriye farklı bilgisayarlar aracılığıyla ve her yerden erişilebilirlik ya da verinin depolandığı yerlerin farklılaştırılması gibi hususlar önem taşımayacaktır. Yine mevcut özel yetki kuralları, uyuşmazlıkların niteliğine bağlı olarak birden çok yer mahkemesini yetkili kıldığında, yetkili mahkeme konusunda esnekliğin sağlanmasına da yardımcı olacaktır. Ayrıca teknolojik gelişmelerden

¹⁵⁷ İnternet ortamında gerçekleşen ihlaller bakımından benzer nitelikte bir çözüm için bkz. Altıntaş Açıkgöz, *İnternet Ortamındaki*, 224 vd. Özdemir Kocasakal'da hem internetin hem de sözleşmelerin niteliğine bağlı özel uyarlamaların yapılmasının ardından mevcut yetki kurallarının internetten kaynaklanan uyuşmazlıklarda kullanılabilmesini kabul etmiştir: Özdemir Kocasakal, *Elektronik Sözleşmelerden*, 176.

etkilenmeyecek yetki kriterlerinden hareket edildiğinden, yetki kurallarının teknolojik gelişmelere uygun olarak yorumlanması ile teknolojik gelişme hızının yol açacağı problemlerden de kaçınılabilecektir.

2. Yetkili Mahkemenin Tespitinde İzlenecek Usûl

Daha önce de ifade ettiğimiz gibi kanaatimizce bulut bilişim sistemindeki veriden kaynaklanan uyuşmazlıklarda milletlerarası yetkili mahkeme, mevcut yetki kurallarının, buluttan kaynaklanan uyuşmazlıkların kendilerine özgü yapısına uygun bir şekilde yorumlanması yoluyla tespit edilmelidir. Bu noktada birkaç örnekle uyuşmazlıklarda milletlerarası yetkiyi haiz Türk mahkemesinin belirlenmesinde nasıl bir yol izleneceğine kısaca değinilmelidir. Ancak aşağıda yapılacak açıklamalarda, uyuşmazlık konusu olaylarda milletlerarası yetkili Türk mahkemesinin tespit edilmesinden bilinçli olarak kaçınılacaktır. Zira bu husus, monografik bir eserin konusu olabilecek kadar geniş bir değerlendirmeyi gerektirdiği gibi çalışmanın amacını da aşacaktır. Bu anlamda aşağıda, sadece yetkili mahkemenin tespitinde izlenecek yöntem açıklanacaktır.

Bulut bilişimin dezavantajlarının açıklandığı kısımda bulut bilişimin fikrî hak uyuşmazlıklarına yol açabileceği ifade edilmişti. Fikrî hakkın ihlâli sebebiyle açılacak tazminat davasında fikrî hak ihlâli, niteliği itibarıyla bir haksız fiil uyuşmazlığıdır. Buluttan kaynaklanan yabancı unsurlu bir haksız fiil uyuşmazlığında milletlerarası yetkili mahkemenin tespiti, Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun¹⁵⁸ (MÖHUK) m. 1'de yer alan "*yabancılık unsuru taşıyan özel hukuka ilişkin işlem ve ilişkilerde ...,Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisi,... bu Kanunla düzenlenmiştir*" cümlesi gereğince MÖHUK hükümlerince tespit edilir. Ancak

¹⁵⁸ 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun, S. 26728, T. 12.12.2007.

MÖHUK'ta, haksız fillerde milletlerarası yetkili mahkemeyi gösteren özel bir yetki kuralı yer almaz. Dolayısıyla milletlerarası yetkili mahkemenin tespiti, genel yetki kuralı niteliğindeki MÖHUK m. 40 uyarınca yapılacaktır.¹⁵⁹ MÖHUK m. 40 uyarınca Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisi, iç hukukun yer bakımından yetki kuralları uyarınca tespit edilir. Bir başka ifadeyle başta Hukuk Muhakemeleri Kanunu¹⁶⁰ (HMK)'nin gösterdiği yetki kuralları ile diğer kanunlardaki yetki kuralları¹⁶¹ MÖHUK m. 40'ın atfıyla milletlerarası yetkili Türk mahkemesinin tespitini de sağlayacaktır.¹⁶² Bu anlamda somut uyuşmazlıktaki tazminat talebinde, genel yetki kuralı niteliğindeki HMK m. 6 ve haksız fiillerde yetkili mahkemeyi gösteren HMK m. 16 hükmü, Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisini belirlemek için en sık başvurulacak

¹⁵⁹ MÖHUK'un yetki kuralları kapsamında yer alan özel yetki ve genel yetki ifadeleri, yabancılık unsuru taşımayan uyuşmazlıklar için kullanılan özel yetki - genel yetki kavramından ayrıdır. Dolayısıyla MÖHUK'un yetki kuralları kapsamına giren bir uyuşmazlık, MÖHUK'taki özel yetki kuralının kapsamına dahil olursa (MÖHUK m. 41-46) o uyuşmazlık için yetkili bir Türk mahkemesinin bulunup bulunmadığı, ilgili özel yetki kuralı uyarınca tespit edilir. Diğer bir ifadeyle MÖHUK'taki özel yetki kuralının kapsamına giren bir uyuşmazlıkta genel yetki kuralı niteliğindeki MÖHUK m. 40 hükmüne bakılmaz. Ancak MÖHUK'taki özel yetki kurallarının kapsamına girmeyen uyuşmazlıklarda milletlerarası yetkiyi haiz Türk mahkemesi, MÖHUK m. 40 hükmü uyarınca tespit edilir: Şanlı/Esen/Ataman-Figanmeşe, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 466, 467, 468; Güngör, *Türk Milletlerarası Özel Hukuku*, 241; Akıncı, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 118; Özel/Erkan/Pürselim/Karaca, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 578, 579.

¹⁶⁰ 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, S. 27836, T. 04.02.2011

¹⁶¹ Örneğin Türk Medeni Kanununda, Türk Ticaret Kanununda ya da Sınai Mülkiyet Kanunu ile Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda yer bakımından yetki kurallarına yer verilmiştir.

¹⁶² İç hukuktaki yetki kuralları sadece mahallî uyuşmazlıklarda yetkili mahkemeyi değil aynı zamanda Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisini de düzenleyen kurallar olarak görev yaparlar: Güngör, *Türk Milletlerarası Özel Hukuku*, 242; Şanlı/Esen/Ataman-Figanmeşe, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 471; Özel/Erkan/Pürselim/Karaca, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 577.

hükümlerendir.¹⁶³ Genel yetki kuralı olan HMK m. 6 hükmü uyarınca, davalının Türkiye’de yerleşim yeri bulunduğu hallerde Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisinin bulunduğu kabul edilecektir. Bununla birlikte dava, davalının Türkiye’de yerleşim yeri bulunmadığı hallerde ya da davacının davasını bu yer mahkemesinde açmak istemediği hallerde haksız fillerde yer bakımından yetkili mahkemeyi düzenleyen özel yetki kuralı olan HMK m. 16 hükmünün gösterdiği yerlerde de açılabilir. HMK m. 16 hükmüne göre “*haksız fiilden doğan davalarda, haksız fiilin işlendiği veya zararın meydana geldiği yahut gelme ihtimalinin bulunduğu yer ya da zarar görenin yerleşim yeri mahkemesi de yetkilidir.*” Kanaatimizce bu hükmün, buluttan kaynaklanan bir fikrî hak uyuşmazlığına uygulanmasının önünde bir engel bulunmaz. Hatta hüküm, bir özel yetki kuralı olarak uyuşmazlıkla mahkeme arasındaki irtibatı dikkate alarak düzenlendiğinden¹⁶⁴ , bu kuralın aşırı yetki ya da *forum shopping*’e yol açma ihtimali de düşüktür. Yine uyuşmazlıkta, alternatifli olarak birden çok yer mahkemesinin yetkisini kabul ederek esnekliği de sağlamaktadır. Ancak madde uyarınca milletlerarası yetkiyi haiz Türk mahkemesinin tespiti, şayet dava, zarar görenin yerleşim yerinde açılmayacaksa bulut bilişim modelinde fiilin işlendiği yerin ya da zarar yerinin veya zararın meydana gelme ihtimalinin bulunduğu yerin neresi olduğunun belirlenmesine bağlıdır. Bu anlamda buluttan kaynaklanan uyuşmazlıklarda milletlerarası yetkiyi haiz Türk mahkemesinin belirlenebilmesi için bulut bilişim modelinde haksız fiilin nerede işlendiği, işlenen bu haksız fiil sonucunda

¹⁶³ Yine davalının Türkiye’de bir yerleşim yeri bulunmadığı hallerde HMK m. 9 gereğince davalının Türkiye’deki mutad meskeni mahkemesi ya da birden fazla davalının bulunduğu hallerde, HMK m. 7/1 hükmü uyarınca davalılardan birisinin bulunduğu yer mahkemesi de başvurulabilecek yetki kuralları arasındadır.

¹⁶⁴ Milletlerarası yetki kuralları ülke ile dava arasındaki bir irtibata dayanır ve dava ile ülke arasında irtibat bulunmadığı hallerde Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisinin bulunmadığı kabul edilir: Şanlı/Esen/Ataman-Figanmeşe, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 471.

zararın yeri ve zararın meydana gelme ihtimalinin bulunduğu yerlerin neresi olduğu hususları bulut bilişim sisteminin ve fikrî hak uyuşmazlıklarının kendine özgü yapısı dikkate alınarak tespit edilmelidir. Benzer şekilde buluttan kaynaklanan uyuşmazlık bir kişisel verin ifşası ya da özel hayatın gizliliğini ihlâl gibi kişilik hakkı ihlâli türü ise yine bulut bilişim modeli içerisinde haksız fiilin işlendiği veya zararın meydana geldiği yahut gelme ihtimalinin bulunduğu yerin neresi olduğu uyuşmazlık türünün niteliği ve bulut bilişim sisteminin kendisine özgü yapısı dikkate alınarak tespit edilmelidir. Bu anlamda örneğin fiilin işlendiği yerin tespit edilebilmesi için ihlâl; bulutta verinin depolandığı yerde mi yoksa fiili işleyen kişinin fiili işlediği anda bulunduğu yerde mi yoksa verinin üçüncü kişilere ulaştığı anda mı gerçekleştiği gibi soruların cevabı, uyuşmazlığın türüne bağlı yorumlanarak cevaplandırılmalıdır. Benzer şekilde zarar yeri için de zarar; veriye erişim yerinde mi, verinin erişilebilir olduğu yerlerde mi yoksa zarar gören kişinin yerleşim yeri ya da mutad meskeni gibi bir yerde mi ortaya çıktığı gibi çeşitli ihtimaller, bulut bilişim sisteminin ve uyuşmazlığın özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

Bulut bilişim modelinde sözleşme ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıkların da yaşanabilmesi muhtemeldir. MÖHUK m. 45 ve 46 hükümlerinde tüketici ve sigorta sözleşmeleri bakımından yetkili mahkemeler yoruma gerek kalmayan iş yeri, yerleşim yeri ya da mutad mesken gibi yetki kriterleri ile tespit edilebilecektir. Ancak bu özel yetki kurallarının kapsamına girmeyene sözleşme ilişkilerinde milletlerarası yetkili mahkeme MÖHUK m. 40 hükmünden hareketle HMK m. 10 uyarınca sözleşmenin ifa edileceği yer mahkemesinde açılacaktır. Sözleşmenin ifa yeri de haksız fillerde milletlerarası yetkili mahkemenin tespitinde olduğu gibi bulut bilişim sistemi açısından yeniden yorumlamaya ihtiyaç duyulan bir yetki kriteridir. Bu anlamda bulut bilişim sözleşmelerinin ifa yerinin neresi olduğu bu yeni teknolojik modelin temel özellikleri dikkate alınarak tespit

edilmelidir. Yine sözleşme ilişkisi bakımından da uyuşmazlıkla irtibatlı mahkemeyi dikkate alarak düzenlenen özel yetki kurallarının yetkili mahkemenin tespitinde kullanılması *forum shopping* ve aşırı yetki sorunlarının önüne geçebileceği gibi teknolojik değişikliklerin yetkili mahkemenin tespitini etkilemesini engelleyerek, yetkili mahkemelerin öngörülebilmesine katkı sağlayacaktır.

SONUÇ

Bulut bilişimde milletlerarası yetkili mahkemenin tespitini, verinin yerinin tespit edilememesi ve bir uyuşmazlığın birden çok ülke ile irtibat taşınması zorlaştırır. Bu durum yetkili mahkemenin tespitinde hangi coğrafi bağlantının dikkate alınacağı sorusunu gündeme getirir. Zira günümüz yetki kuralları belirli bir coğrafi bağlantı noktasını esas alarak milletlerarası yetkili mahkemenin tespitini yapmaktadır. Esasen bulut bilişimden kaynaklanan uyuşmazlıklarda da tarafların tâbiyeti, yerleşim yeri, şirketin merkezi, verinin depolandığı, bulunduğu ya da erişildiği yerler, uyuşmazlıkla irtibatlı coğrafi bağlantılardır. Ancak bu unsurlar, yetkili mahkemenin öngörülebilirliğini sağlamakta zorlandığı gibi uyuşmazlıkla sıkı irtibatı sağlanmak bakımından da yeterli değildir. Bu anlamda *forum shopping*, aşırı yetki, tanıma ve tenfiz problemlerine yol açacak bu coğrafi bağlantı unsurlarının dikkate alınmasından kaçınılması doğru bir tercih olacaktır.

Kanaatimizce bulut bilişim modeline özgü yetki kurallarının düzenlenmesi de uygun bir yöntem değildir. Zira teknolojik gelişmelerden hareketle bir yetki kriteri belirlemek, teknolojinin ilerlemesi sonucu, kuralın gösterdiği yer mahkemesinin uyuşmazlıkla irtibatsız olmasına yol açabilir. Yine teknolojiyi esas alan verinin depolandığı yer, verinin işleme yeri ve veriye erişim yeri gibi kriterler, bu yerlerin tespiti sorununu da

beraberinde getirir. Benzer şekilde verinin her yerden erişilebilmesini sağlamayı amaçlayan teknolojik unsurların yetkili mahkemenin tespitinde dikkate alınması, yetkili olma iddiasındaki mahkemelerin sayısını arttıracak ve milletlerarası yetkili mahkemenin öngörülebilirliğini engelleyecektir. Bu itibarla kanaatimizce uyuşmazlıkla sıkı irtibatı sağlamak amacıyla oluşturulmuş mevcut özel yetki kurallarının buluttan kaynaklanan uyuşmazlıklar bakımından da uygulanması; milletlerarası yetkili mahkemenin tespitinin teknolojik gelişmelerden bağımsızlaşmasına ve benzer uyuşmazlıklarda aynı yer mahkemelerinin yetkili kılınmasına yardımcı olarak belirli bir kesinlik ve öngörülebilirliği sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Akıncı, Ziya. *Milletlerarası Özel Hukuk*. İstanbul: Vedat, 2020.
- Altıntaş Açıkgöz, Elif Hande. *İnternet Ortamındaki Kişilik Hakkı İhlallerinde Milletlerarası Yetki*. Ankara: Yetkin, 2023.
- Andrews, Damon C. and Newman, John M. "Personal Jurisdiction and Choice of Law in the Cloud." *Maryland Law Review* 73, no. 1, (2013): 313-384. <https://digitalcommons.law.umaryland.edu/mlr/vol73/iss1/12>.
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK). *Bulut Bilişim*. Ankara: Kasım 2013. <https://www.btk.gov.tr/uploads/pages/slug/bulut-bilisim.pdf>.
- Bosky, Stephen W., "Defamation in the Internet Age: Missouri's Jurisdictional Fight Begins with Baldwin v. Fischer-Smith," *Saint Louis University Law Journal* 56, no. 2 (Winter 2012): 587-612.
- Bozkurt Yüksel, Armağan Ebru. *Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması*. Ankara: Yetkin, 2016.
- Can, Hacı ve Tuna, Ekin. *Milletlerarası Usul Hukuku*. Ankara: Adalet, 2022.
- Can, Mustafa Cemre. *Bulut Bilişim Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk*. Ankara: Adalet, 2023.
- Cho, Bradley. "Cloud Computing Across International Borders—Challenges to Traditional Jurisdiction." *Cornell International Law Journal* 6, (April 2017). <https://cornellilj.org/2017/04/11/cloud-computing-across-international-borders-challenges-to-traditional-jurisdiction/>.
- Dardağan, Esra. "Milletlerarası Yargı Yetkisi Kurallarının Sanal Ortama Uygulanması: Amerikan Hukukuna Bakış." *Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, no.4 (2005): 81-121.

- Dardağan, Esra. *Milletlerarası Usul Hukukunda "Aşkın Yetki" Kavramı*. Ankara: Siyasal Kitabevi, 2005.
- Dereboylular, Özde. "Bulut Bilişim Bakımından Arama ve Elkoymaya İlişkin Hükümlerin Uygulanabilirliği." *Ceza Hukuku Dergisi* 14, no. 39 (2019): 161-202. <https://jurix.com.tr/article/18807>.
- Doğan, Vahit/Yılmaz, Çağrı Alper/Ayhan İzmirli, Lale. *Milletlerarası Özel Hukuk*. Ankara: Savaş, 2023.
- Duranti, Luciana and Jansen, Adam, "Records in the Cloud:Authenticity and Jurisdiction." in 2013 Digital Heritage International Congress (Digital Heritage), 161-164. Marseille, France: IEEE, 2013.
- Ekşi, Nuray. *Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisi*. İstanbul: Beta, 2000.
- Furht, Barko. "Cloud Computing Fundamentals." *Handbook of Cloud Computing*. Edited by Barko Furht and Armando Escalante. London: Springer, 2010.
- Goldsmith, Jack L. "Against Cyberanarchy." *The University of Chicago Law Review* 65, no. 40 (Autumn 1998):1119-1250. <https://doi.org/10.2307/1600262>.
- Gölcüklü, İlyas. *Milletlerarası Tahkimde Dava Açma Yasakları*. İstanbul: XII Levha, 2018.
- Güngör, Gülin. *Türk Milletlerarası Özel Hukuku Kanunlar İhtilafı Hukuku Milletlerarası Usûl Hukuku*. Ankara: Yetkin, 2022.
- Hon, W. Kuan, Hörnle, Julia and Millard, Christopher. "Data Protection Jurisdiction and Cloud Computing – When Are Cloud Users and Providers Subject To EU Data Protection Law? The Cloud of Unknowing." *International Review of Law, Computers & Technology* 26, no. 2–3 (2012): 129-164.
- Hon, W. Kuan, Millard, Christopher and Singh, Jatinder. "Cloud Technologies and Services." *İç Cloud Computing Law*, Edited by Christopher Millard, Oxford: Oxford University Press, 2021.

- Hon, W. Kuan, Millard, Christopher and Singh, Jatinder. "Control, Security, and Risk in the Cloud." İç *Cloud Computing Law*, Edited by Christopher Millard, Oxford: Oxford University Press, 2021.
- Jaeger, Paul T., Lin, Jimmy and Grimes, Justin M., "Cloud Computing and Information Policy: Computing in a Policy Cloud?" *Journal of Information Technology & Politics* 5, no. 3 (Dec 2008): 269-283. <https://doi.org/10.1080/19331680802425479>.
- Kamal, Ahmad. *The Law of Cyber-Space an Invitation to the Table of Negotiations*. Geneva: United Nations Institute of Training Research, 2005.
- Kamarinou, Dimitra, Millard, Christopher and Turttons, Felicity. "Protection of Personal Data in Clouds and Rights of Individuals." *Cloud Computing Law*. Edited by Christopher Millard. Oxford: Oxford University Press, 2021.
- Kaufman, Lori M. "Data Security in the World of Cloud Computing." *IEEE Security & Privacy*, 7, no. 4 (2009): 61-64. doi:10.1109/MSP.2009.87.
- Kaya, Mehmet Bedii. *İnternet Hukuku*. İstanbul: Onikilevha, 2021.
- Keller, Moritz. "Lessons for the Hague: Internet Jurisdiction in Contract and Tort Cases in the European Community and the United States." *John Marshall Journal of Computer and Information Law* 23, no. 1 (2004): 1-74.
- Kim, Won. "Cloud Computing: Today and Tomorrow." *Journal of Object Technology* 8, no. 1 (2009): 65-72. http://www.jot.fm/contents/issue_2009_01/column4.html.
- Kontargyris, Xenofon. *IT Laws in the Era of Cloud Computing*. Hamburg: Nomos, 2018.
- Koops, Bert-Jaap and Goodwin, Morag. *Cyberspace, the Cloud, and Cross-Border Criminal Investigation-The Limits and Possibilities of International Laws*, Tilburg: *Tilburg Law School Legal Studies Research Paper Series* No. 05, 2016.

-
- Kuner, Christopher. "Internet Jurisdiction and Data Protection Law: An International Legal Analysis (Part 2)." *International Journal of Law and Information Technology* 18, no. 3 (2010): 1-30. <https://doi.org/10.1093/ijlit/eaq004> or https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1689495
- Mazur, Orly. "Taxing the Cloud." *California Law Review* 103, no. 1 (2015): 1-65. <https://www.jstor.org/stable/24758467>.
- McAlpine, Cheree. "Consider the Legal Risks of Cloud Computing." *Baseline*, no. 103 (March/April 2010): 32-32.
- Mefford, Aron. "Lex Informatica: Foundations of Law on the Internet." *Indiana Journal of Global Legal Studies*, 5, S. 1 (1997): 211-237. <https://www.repository.law.indiana.edu/ijgls/vol5/iss1/1>
- Memiş, Tekin. "Bulut Bilişimde Fikri Hak Sorunları." *İç Fikri Mülkiyet Hukuku Yıllığı 2013*, Editör Tekin Memiş, Ankara: Yetkin, 2015.
- Messier, Ric. *Collaboration With Cloud Computing: Security, Social Media, and Unified Communications*. New York: Syngress; Illustrated, 2014.
- Mirashe, Shivaji P. and Kalyankar, N.V. "Cloud Computing." *Journal of Computing* 2, no. 3 (2010): 78-82. <https://doi.org/10.48550/arXiv.1003.4074>.
- Müller, Daniel. *Cloud Computing-Strafrechtlicher Schutz privater und geschäftlicher Nutzerdaten vor Innentäter-Angriffen de lege lata und de lege ferenda*. Berlin:Duncker & Humblot, 2018.
- Nelson, Michael R. "The Cloud, the Crowd, and Public Policy." *Issues in Science and Technology* 25, no. 4 (2009): 71-76. <https://www.jstor.org/stable/43314918>.
- NIST - National Institute of Standards and Technology. *The NIST Definition of Cloud Computing*, NIST Special Publication 800-145, September 2011,

<https://nvlpubs.nist.gov/nistpubs/Legacy/SP/nistspecialpublication800-145.pdf>.

- Nomer, Ergin. *Devletler Hususî Hukuku*. İstanbul: Beta, 2021.
- Özdemir Kocasakal, Hatice. *Elektronik Sözleşmelerden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Uygulanacak Hukukun ve Yetkili Mahkemenin Tespiti*. İstanbul: Vedat, 2003.
- Özel, Sibel. *Uluslararası Alanda Medya ve İnternette Kişilik Hakkının Korunması*. Ankara: Seçkin, 2004.
- Özel, Sibel/Erkan, Mustafa/Pürselim, Hatice Selin/Karaca, Hüseyin Akif. *Milletlerarası Özel Hukuk*. İstanbul: XII Levha 2023.
- Özkan Işıl ve Tütüncübaşı, Uğur, *Uluslararası Usûl Hukuku* (Ankara: Adalet, 2020).
- Roth, Isabel. *Die internationale Zuständigkeit deutscher Gerichte bei Persönlichkeitsrechtsverletzungen im Internet*. Frankfurt: Peter Lang, 2007.
- Ruparelia, Nayan B. *Cloud Computing*. London: The MIT Press, 2016.
- Sargın, Fügen. *İnternet Aracılığıyla Gerçekleşen Marka İhlalleri Hakkında Milletlerarası Yetkiyi Haiz Mahkemeler ve Uygulanacak Hukuk*. Ankara: Yetkin, 2005.
- Sevli, Onur ve Küçüksille, Ecir Uğur. "Bulut Ortamında Adli Bilişim.", iç 6. *Uluslararası Bilgi Güvenliği ve Kriptoloji Konferansı Bildiriler Kitabı*, 268-273. Ankara, 2013.
- Süzen, Begüm. *Tanuma ve Tenfiz Davalarında Kararı Veren Mahkemenin Yetkisinin Denetimi*. İstanbul: XI Levha, 2016.
- Svantesson, Dan and Clarke, Roger. "Privacy and Consumer Risks in Cloud Computing." *Computer Law & Security Review* 26, no. 4, (2010): 391-397. <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2010.05.005>.
- Şanlı, Cemal/Esen, Emre/Ataman-Figanmeşe, İnci. *Milletlerarası Özel Hukuk*. İstanbul: Beta, 2023.

- Tekin, Esra, *Milletlerarası Özel Hukukta Kişilik Haklarının İnternet Yoluyla İhlâlinde Sorumluluk* (İstanbul: XII Levha, 2021).
- Tekinalp, Gülören. *Milletlerarası Özel Hukuk Bağlama ve Usûl Hukuku Kuralları*. İstanbul: Vedat, 2020.
- Teknik Altyapı ve Bilgi Güvenliği Çalışma Grubu. İnternet Veri Merkezi Uygulamalarının Ekonomisi ve Yapılabilirliği. E-Dönüşüm Türkiye KDEP-2004 7 Numaralı Eylem Raporu: Şubat 2005. http://www.bilgitoplumu.gov.tr/wp-content/uploads/2015/02/050200_Eylem07.pdf.
- Turan, Metin. *Bilişim Hukuku*. Ankara: Seçkin, 2023.
- Turan, Metin. *Bulut Bilişim*. Ankara: Seçkin, 2019.
- Twitchell, Mary. "The Myth of General Jurisdiction." *Harvard Law Review* 101, no. 3 (1988): 610-681. <https://doi.org/10.2307/1341142>.
- Ulus Karataş, Elif. "Medya ve İnternet Yoluyla Sınıraşan Kişilik Hakkı İhlallerinde AB ve Türk Hukuklarındaki Milletlerarası Yetki Kurallarının Karşılaştırmalı Değerlendirmesi." *Kişilik Haklarına İlişkin Güncel Sorunlar*, Editör Sanem Aksoy Dursun ve Arzu Genç Arıdemir. İstanbul: onikilevha, 2020.
- Uyanık, M. Ece. "Bulut Depolama Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk." *İç Atipik Sözleşmelere Uygulanacak Hukuk*. Eds. Özel, Sibel ve Pürselim Arning, Hatice Selin 499-538, İstanbul: XII Levha, 2020.
- Wang, Faye Fangfei. "Jurisdiction and Cloud Computing: Further Challenges to Internet Jurisdiction." *European Business Law Review* 24, no. 5 (2013): 589-616. <https://doi.org/10.54648/eulr2013029>.
- Ward, Burke T. and Sipior, Janice C. "The Internet Jurisdiction Risk of Cloud Computing." *Information Systems Management* 27, no.4 (2010): 334-338. <https://doi.org/10.1080/10580530.2010.514248>.
- Zissis, Dimitrios and Lekkas, Dimitrios. "Addressing Cloud Computing Security Issues." *Future Generation Computer*

Systems 28, no. 3 (2012): 583–592.
<https://doi.org/10.1016/j.future.2010.12.006>.

Hakem Değerlendirmesi: Çift kör hakem.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek alıp almadığını belirtmemiştir.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Etik Kurul Onayı: Yazar etik kurul onayının gerekmediğini belirtmiştir.

Peer Review: Double peer-reviewed.

Financial Support: The author has not declared whether this work has received any financial support.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Ethics Committee Approval: The author stated that ethics committee approval is not required.
